

วารสารความเป็นธรรมทางสังคมและความเหลื่อมล้ำ

การเกณฑ์ทหารและพันธะทางการเมือง

Conscription and Political Obligation

เสฏฐนันท์ ธนกิจโกเศสธู^{ก1}

Settanant Thanakitkoses^a

^กนักวิชาการอิสระ

^aIndependence researcher

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อแย้งว่าการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นส่วนหนึ่งของพันธะทางการเมืองได้ โดยจะแบ่งการอภิปรายออกเป็นสี่ส่วน ส่วนแรกจะเกริ่นถึงคำอธิบายพันธะทางการเมืองโดยเน้นทฤษฎีพันธะทางการเมืองร่วมสมัยสามกลุ่มหลักที่ยังมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีความยินยอม ทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และทฤษฎีความกตัญญู ส่วนที่สองจะเริ่มการอภิปรายเพื่อแสดงให้เห็นว่าหากยอมรับให้การเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมืองจะต้องพบกับความขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญที่ทำให้ทฤษฎีไม่สร้างพันธะทางการเมืองได้ ส่วนที่สามจะเป็นตอบข้อโต้แย้งจากทัศนะพันธะทางการเมืองแบบสมาริตันซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่พอจะทำให้การเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมืองได้ และส่วนสุดท้ายจะเป็นการสรุปข้อถกเถียงต่าง ๆ ในบทความนี้

คำสำคัญ: พันธะทางการเมือง; เกณฑ์ทหาร; ด้านเกณฑ์ทหาร; หน้าที่แบบสมาริตัน

Abstract

The purpose of this paper is to show contradictions that conscription cannot be political obligations. The paper is separated in four parts. In the first part, it introduces three basic contemporary theories of political obligations; the Principle of Consent, the Principle of Fair Play and the Principle of Gratitude, which have been playing an important role in the debate. In the second

¹Corresponding author, E-mail address: settanant@gmail.com

part, it illustrates that accepting conscription significantly makes those theories unable to create political obligations. In the third part, it rebuts objections from the view of duties of Samaritanism in political obligations. In the fourth part, it summarizes various arguments presented in this paper.

คำสำคัญ: Political Obligation; Conscription; Anti-conscription; Samaritan duties

บทนำ

การเกณฑ์ทหารเป็นการใช้อำนาจแห่งรัฐเพื่อการบังคับให้พลเมืองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพ และปฏิบัติการกิจตามคำสั่งของกองทัพ หลายประเทศยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารไปแล้ว ขณะที่บางประเทศก็ยังคงระบบเกณฑ์ทหารเอาไว้อยู่ การยกเลิกเกณฑ์ทหารจึงถือเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงอย่างกว้างขวางในประเทศที่เป็นประชาธิปไตย หากพิจารณาประเด็นดังกล่าวอย่างถี่ถ้วนจะพบว่าข้อถกเถียงนี้มีลักษณะที่เป็นสองด้าน ได้แก่ ด้านของปัจเจกบุคคลและด้านของรัฐ ในด้านของปัจเจกบุคคล คำถามหลักก็คือ ปัจเจกบุคคลมีเหตุผลอันชอบธรรมที่จะไม่เข้าเกณฑ์ทหารหรือไม่ โดยด้านนี้เป็นด้านที่มักถูกหยิบยกมาพูดถึงเมื่ออภิปรายเรื่องการยกเลิกเกณฑ์ทหาร เช่น ประเด็นเรื่องการคัดค้านด้วยการอ้างมโนธรรม (Conscientious Objection) ซึ่งอ้างบนฐานความเชื่อทางศาสนาหรือปรัชญาของปัจเจกบุคคล เป็นต้น ส่วนด้านของรัฐ ซึ่งมีคำถามหลักก็คือ รัฐมีความชอบธรรมที่จะใช้อำนาจบังคับเกณฑ์ทหารหรือไม่ เป็นด้านที่ยังไม่ค่อยถูกพูดถึงมากนัก ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นถึงนัยสำคัญของการอภิปรายในด้านนี้เพื่อให้การถกเถียงเกี่ยวกับการเกณฑ์ทหารครบถ้วนมากขึ้น

คำถามเกี่ยวกับขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องพันธะทางการเมือง (Political Obligation) ซึ่งเป็นข้อผูกมัดที่เรียกร้องให้ปัจเจกบุคคลเชื่อฟังรัฐหรือรัฐบาล โดยมีนัยหมายถึงการยอมเชื่อฟังกฎหมายที่ออกโดยรัฐ บทความนี้มีจุดยืนไม่เห็นด้วยกับการเกณฑ์ทหาร กล่าวคือ จะมุ่งเน้นไปที่การแสดงให้เห็นว่าการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองได้ แต่จะไม่ได้ร่วมถกเถียงในประเด็นที่ว่า พันธะทางการเมืองมีอยู่จริงหรือไม่ หรือควรมีอยู่ในแบบใดมากกว่ากัน²

อนึ่ง พันธะทางการเมืองเป็นประเด็นถกเถียงอย่างเข้มข้นในกระแสปรัชญาการเมืองแบบเสรีนิยม เนื่องจากรัฐจำเป็นต้องมีเหตุผลอันชอบธรรมในการจำกัดเสรีภาพของพลเมือง ดังนั้น บทความนี้จะอภิปรายถึงพันธะทางการเมืองในขนบแบบเสรีนิยม (Liberalism) และใช้เหตุผลแบบเสรีนิยมประกอบการอภิปราย

² ขอบเขตการในการอภิปรายจะอยู่แค่การพิสูจน์ว่าการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นส่วนหนึ่งของพันธะทางการเมือง โดยจะแสดงให้เห็นว่าหากยอมรับให้การเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมือง ก็จะต้องพบกับความขัดแย้งในภายหลังการ ซึ่งจะทำให้ไม่อาจเป็นข้ออ้างผูกมัดปัจเจกบุคคลให้เชื่อฟังรัฐได้ อาจกล่าวได้ว่าจุดเริ่มของการอภิปรายเป็นการยอมรับเอาไว้ก่อนแล้วว่าพันธะทางการเมืองมีอยู่จริง เนื่องจากข้อถกเถียงเรื่องการเกณฑ์ทหารเป็นประเด็นถกเถียงภายใต้ทัศนะที่เชื่อในการมีอยู่ของพันธะทางการเมือง เพราะในฝั่งทัศนะที่ปฏิเสธพันธะทางการเมือง รัฐจะไม่มีอำนาจสั่งเกณฑ์ทหารอย่างไม่ต้องอภิปรายต่อ

1. ทฤษฎีสำหรับอธิบายพันธะทางการเมือง

เมื่อมีรัฐเกิดขึ้น ก็ปรากฏการใช้อำนาจของรัฐตามมาเสมือนเงาตามตัว จึงจำเป็นต้องมีทฤษฎีสำหรับอธิบายพันธะทางการเมือง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจของรัฐ ทฤษฎีเหล่านี้ก็มีพัฒนาการให้สอดคล้องกับคุณค่ามาตลอดในทุกยุคสมัย เพื่อให้ยังคงอยู่และยังสามารถสร้างความชอบธรรมให้แก่การใช้อำนาจของรัฐได้ต่อไป หนึ่งในทฤษฎียุคเก่าที่โดดเด่นก็คือ ทฤษฎีเทวอาณัติ (Divine Command) ที่เชื่อว่าอำนาจของรัฐหรือองค์อธิปัตย์มาจากการมอบอำนาจโดยพระเจ้าให้ปกครอง นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีอื่น ๆ อยู่ อีก อย่างไรก็ตาม ในบทความนี้จะมุ่งเน้นไปที่การอภิปรายเฉพาะในบรรดากลุ่มทฤษฎีร่วมสมัยที่ยังคงมีบทบาทสำคัญอยู่ในวงถกเถียงเรื่องพันธะทางการเมือง โดยแบ่งออกได้เป็นสามกลุ่ม ได้แก่ ทฤษฎีความยินยอม (The Principle of Consent) ทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (The Principle of Fair Play) และ ทฤษฎีความกตัญญู (The Principle of Gratitude)

ทฤษฎีความยินยอมอธิบายว่าอำนาจของรัฐเหนือพลเมืองมาจากความยินยอมของพลเมืองเอง ซึ่งยอมให้อำนาจของรัฐผูกมัดตัวพวกเขาเหล่านั้นให้เชื่อฟัง ทฤษฎีความยินยอมถูกอธิบายในหลายแนวทาง โดยความแตกต่างของแต่ละทัศนะจะอยู่ที่การระบุว่าการกระทำลักษณะใดที่ควรนับว่าเป็นการแสดงความยินยอม ทัศนะของความยินยอมถูกแบ่งออกเป็นห้าลักษณะ ทัศนะแรก คือ ความยินยอมในลักษณะของสัญญา (promises/contracts) ของแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งมีนัยถึงการให้ความยินยอมของแต่ละปัจเจกบุคคล (personal consent) เหมือนการทำสัญญา บรรดาทฤษฎีส่วนใหญ่ที่อ้างความยินยอมในลักษณะการทำสัญญามีรูปแบบการอ้างเหตุผล ดังนี้

- (1) มนุษย์มีเสรีภาพโดยธรรมชาติ
- (2) มนุษย์จะเสรีภาพตามธรรมชาติได้ก็ด้วยการเต็มใจให้สัญญานที่ชัดเจนว่าต้องการทำเช่นนั้นเท่านั้น
- (3) ความยินยอมจะปกป้องพลเมืองจากอันตรายโดยรัฐ
- (4) รัฐเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างประโยชน์ให้พลเมือง
- (5) ดังนั้น มนุษย์จะยินยอมสละเสรีภาพตามธรรมชาติเพื่อให้เกิดรัฐ

ข้อสรุปข้อ (5) นั้นมาจากการตัดสินใจในฐานะมนุษย์ธรรมดาที่มีเหตุผลคนหนึ่ง ซึ่งจะเต็มใจทำสัญญาคือการให้สัญญานที่ชัดเจนในการสละเสรีภาพตามธรรมชาติของตนแก่รัฐ เพราะรัฐจะทำให้ชีวิตที่ดีขึ้นด้วยผลประโยชน์ตามข้อ (4) โดยได้รับการรับรองว่าทางเลือกนี้จะไม่ทำให้ชีวิตที่แย่ลงกว่าเดิม เนื่องจากรัฐนั้นไม่สามารถทำอันตรายแก่พลเมืองของตนได้ตามข้อ (3) ส่วนทัศนะที่สอง คือ ความยินยอมเชิงประวัติ (historical consent) ซึ่งเป็นการอธิบายว่าความยินยอมนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่บรรพกาล โดยบรรพบุรุษรุ่นแรกได้มอบความยินยอมที่จะอยู่ภายใต้รัฐ และความยินยอมนั้นก็ถูกส่งต่อมาเรื่อย ๆ และทัศนะที่สาม คือ ความยินยอมของเสียงส่วนมาก (majority consent) ซึ่งหมายถึง การที่พลเมืองส่วนมากมอบความยินยอมที่จะอยู่ภายใต้อำนาจ

ของรัฐผ่านการตัดสินใจของเสียงข้างมาก ซึ่งถือเป็นการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้รัฐจึงมีอำนาจเหนือกลุ่มของพลเมือง

ทัศนะที่สี่ คือ ความยินยอมแบบชัดเจน (express consent) ทัศนะนี้อธิบายว่าจำเป็นต้องมีการแสดงออกอย่างชัดเจนถึงความยินยอมที่มอบให้รัฐ ซึ่งชัดเจนในที่นี้หมายถึงต้องมีการร่างสัญญาอย่างเป็นทางการ หรือมีการกล่าวกล่าวออกมาอย่างชัดเจนเป็นคำพูดว่าจะยินยอมอยู่ใต้อำนาจรัฐเท่านั้น จึงจะทำให้รัฐมีอำนาจเหนือพลเมืองได้ ส่วนทัศนะที่ห้า คือ ความยินยอมโดยนัย (tacit consent) ทัศนะนี้แข็งแรงและครอบคลุมที่สุดในบรรดาทุกทัศนะข้างต้น เนื่องจากอธิบายว่าความยินยอมไม่จำเป็นต้องถูกแสดงออกอย่างชัดเจน เพียงแค่การกระทำบางลักษณะที่มีนัยเป็นการมอบความยินยอมก็เพียงพอที่จะทำให้รัฐมีอำนาจเหนือพลเมืองแล้ว หนึ่งในนักปรัชญาคนสำคัญที่อธิบายความยินยอมในลักษณะนี้คือ จอห์น ล็อก (John Locke) ซึ่งเสนอว่าการเลือกอยู่อาศัยภายในเขตแดนของรัฐหนึ่ง ๆ นั้น ก็เป็นการยินยอมโดยนัยที่จะอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐดังกล่าวแล้ว และการแสดงออกถึงการไม่ยินยอมก็สามารถทำได้ด้วยการย้ายออกไปอยู่รัฐอื่นได้ (Locke, 1689) แนวคิดเช่นนี้ของล็อกมีฐานคิดที่คล้ายกับการกล่าวว่า “ถ้ารับ X ไม่ได้ ก็เชิญย้ายไปอยู่ประเทศอื่นที่ไม่มี X” ซึ่งมักจะเห็นได้ทั่วไปในการอ้างเหตุผลสนับสนุนการกระทำของรัฐ นอกจากนี้ ยังมีการอธิบายความยินยอมโดยนัยแบบอื่น ๆ อีก หนึ่งในคำอธิบายที่น่าสนใจก็คือ ความยินยอมโดยนัยจากการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งได้ออกเป็นแบบอ่อนและแบบแข็ง แบบอ่อนเสนอว่าการเลือกผู้แทนในระบอบประชาธิปไตยถือเป็นการยินยอมต่อการแต่งตั้งบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้มีอำนาจทางการเมือง ดังนั้นพลเมืองจึงถือว่าได้ผูกมัดตนให้ทำตามคำสั่งของรัฐที่ออกโดยผู้แทนที่ได้รับการยอมรับให้มีอำนาจ ส่วนแบบแข็งเสนอว่าการร่วมกระบวนการต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย (democratic procedures) ถือเป็นการให้ความยินยอมต่อกระบวนการที่ระบุว่าผู้ที่ได้อำนาจทางการเมืองก็คือ ผู้ที่ได้รับการลงคะแนนให้มากที่สุด ดังนั้น ต่อให้คนกลุ่มที่เราไม่ได้เลือกได้รับอำนาจ ก็ยังถือว่าเป็นความยินยอมอยู่ดี เพราะได้ยินยอมต่อกระบวนการแบบประชาธิปไตยอันชอบธรรมนี้ไปตั้งแต่ต้นแล้ว (Dobos, n.d.)

ส่วนทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เอช. แอล. เอ. ฮาร์ท (H. L. A. Hart) เป็นหนึ่งในนักปรัชญาคนแรก ๆ ที่บุกเบิกคำอธิบายในลักษณะนี้ เขาเสนอว่า “เมื่อคนจำนวนหนึ่งดำเนินองค์กรรมร่วมกัน นั่นก็จะเป็นการยอมจำกัดเสรีภาพของพวกเขา ผู้ที่ยอมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดเหล่านี้ หากพวกเขาต้องการก็จะมีสิทธิได้รับการเสนอ [ประโยชน์] ในลักษณะเดียวกับผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการอยู่ภายใต้กฎได้รับ กฎเหล่านี้เองที่จะทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการบังคับให้เชื่อฟังได้ ...” [ผู้เขียนแปล] (Hart, 1955) อธิบายแนวคิดของฮาร์ทได้ว่าชุมชนทางการเมืองเป็นโครงการร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก เช่น ความปลอดภัย ระบบขนส่ง สาธารณะ น้ำประปา และอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการทำตามกฎของรัฐและจ่ายภาษี ทุกคนที่อยู่ในการปฏิบัติของกลุ่มจึงต่างมีพันธะต่อคนอื่น ๆ และมีพันธะที่จะต้องรับผิดชอบต่อส่วนแบ่งของตนเป็นการตอบแทน รวมถึงมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้คนอื่นรับผิดชอบต่อการร่วม การแสวงสุขจากผลประโยชน์จากรัฐโดยไม่ยอมทำตามกฎของรัฐนั้น เป็นการทำตัวเป็นกาฝาก (free rider) บนการเสียสละของผู้อื่น แม้จะไม่ได้เป็นการขัดขวาง

โดยตรงแต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งผิดและไม่เป็นธรรม ด้วยความชอบธรรมในการเรียกร้องให้ปฏิบัติอย่างเป็นธรรมนี้เอง ที่ก่อร่างพันธมิตรทางการเมืองขึ้นมา

จอห์น รอลส์ (John Rawls) เป็นนักปรัชญาคนสำคัญอีกคนหนึ่งพัฒนาแนวคิดเรื่องพันธมิตรทางการเมืองจากฐานของการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม รอลส์อธิบายว่าหลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมควรถูกนิยามได้ในลักษณะดังนี้ สมมติว่ามีโครงการความร่วมมือทางสังคมที่ให้ผลประโยชน์ร่วมและยุติธรรม โดยเราจะได้รับผลประโยชน์นั้นก็ต่อเมื่อทุกคนร่วมมือกันเท่านั้น สมมติเพิ่มไปอีกว่าความร่วมมือนี้เรียกร้องการเสียสละของแต่ละคน หรืออย่างน้อยที่สุดก็เรียกร้องให้แต่ละคนยอมจำกัดเสรีภาพของตนเอง สมมติว่าท้ายที่สุดแล้วผลประโยชน์จากความร่วมมือดังกล่าวมาถึงจุดหนึ่งที่บางคนจะได้รับประโยชน์แม้ไม่ยอมออกแรงอะไร และถ้ามีใครคนหนึ่งรู้ว่าคนอื่น ๆ จะทำหน้าที่ต่อไป แม้เขาจะไม่ทำหน้าที่ในส่วนของตนก็ตาม ความร่วมมือนี้ก็ไม่น่าคงอีกต่อไป ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ บุคคลผู้รับผลประโยชน์จากความร่วมมือจะต้องปฏิบัติอย่างเป็นธรรมด้วยการทำหน้าที่ของตน และไม่เอาเปรียบจากส่วยผลประโยชน์โดยไม่ร่วมมือ (Rawls, 1964) คำอธิบายของรอลส์มีนัยต่างจากฮาร์ทในแง่ที่ลำพังเพียงแค่การมอบผลประโยชน์อย่างเดียวยังไม่พอที่จะสร้างพันธมิตรของการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม แต่ผลประโยชน์เหล่านี้ต้องได้รับการยอมรับอย่างสมัครใจโดยผู้ได้รับประโยชน์ด้วย

ทฤษฎีความกตัญญู อธิบายว่าพลเมืองติดหนี้ความกตัญญูต่อรัฐจากประโยชน์ที่รัฐมอบให้ และการจะตอบแทนหนี้ความกตัญญูนี้ได้ก็ต้องทำผ่านการเชื่อฟังกฎหมาย โดยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมืองนี้เองที่ก่อร่างพันธมิตรทางการเมืองขึ้น เอ. ดี. เอ็ม. วอล์กเกอร์ (A. D. M. Walker) เป็นนักปรัชญาคนสำคัญที่ผลักดันทัศนะนี้ เขามองว่าทุกคนต่างได้รับผลประโยชน์บางอย่างจากรัฐไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง เพียงแค่แต่ละคนอาจจะได้มากน้อยต่างกันไปตามเท่านั้น ดังนั้น เราทุกคนจึงมีหน้าที่เชื่อฟังรัฐเป็นการตอบแทน (Walker, 1988)

แต่ทฤษฎีความกตัญญูของวอล์กเกอร์ก็ถูกวิจารณ์โดย เอ. จอห์น ซิมมอนส์ (A. John Simmons) ในหลายแง่มุมด้วยกัน หนึ่งในนั้นก็คือ การวิจารณ์ว่าการอ้างเหตุผลของวอล์กเกอร์ไม่เพียงพอจะพิสูจน์ว่าการเชื่อฟังกฎหมายของรัฐเป็นการตอบแทนที่เหมาะสมเพียงประการเดียวที่มีได้ (Simmons, 1979) เมื่อข้อบกพร่องมาจากที่ไม่อาจบอกได้ชัดเจนว่าควรตอบแทนความกตัญญูด้วยวิธีเฉพาะแบบใด วอล์กเกอร์จึงต้องปรับปรุงการอ้างเหตุผลใหม่ โดยเริ่มต้นจากการหาฐานให้แก่การตอบแทนความกตัญญู เขามองว่าหนึ่งในหน้าที่สำคัญที่ความกตัญญูเรียกร้องคือ การตอบแทนด้วย “ความปรารถนาดี” โดยผู้ปรารถนาดีจะหลีกเลี่ยงการกระทำที่ขัดต่อผลประโยชน์ของผู้ให้ประโยชน์นั้น ความกตัญญูจึงเรียกร้องให้พลเมืองหลีกเลี่ยงการกระทำที่ขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐ (Walker, 1988) เราจะสามารถเขียนรูปการอ้างเหตุผลใหม่หลังปรับปรุงออกมาได้ดังนี้

- (1) ผู้ได้รับประโยชน์ X มีพันธะแห่งความกตัญญู (อันหนึ่ง) ที่จะไม่กระทำขัดต่อผลประโยชน์ของ X
- (2) พลเมืองทุกคนได้รับประโยชน์จากรัฐ
- (3) พลเมืองทุกคนมีพันธะแห่งความกตัญญู (อันหนึ่ง) ที่จะไม่กระทำในทางที่ขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐ
- (4) การไม่เชื่อฟังกฎหมายขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐ
- (5) ดังนั้น พลเมืองทุกคนมีพันธะแห่งความกตัญญู (อันหนึ่ง) ที่จะเชื่อฟังกฎหมาย

นอกจากพันธะทางการเมืองจากความกตัญญูต่อรัฐบาลแบบที่วอร์กเกอร์เสนอแล้ว อีกหนึ่งทัศนะที่น่ายกมาประกอบการอภิปรายก็คือ ทัศนะความกตัญญูต่อพลเมืองคนอื่นแบบที่พุดวิตซ์ บุนนาคเสนอ เนื่องจากผู้เขียนมองว่าเป็นทัศนะที่ปิดจุดอ่อนของทฤษฎีความกตัญญูแบบวอร์กเกอร์ได้อย่างแยบยล ทัศนะนี้เป็นการประยุกต์ด้วยการใช้ความกตัญญูเป็นฐาน โดยผสมกับคำอธิบายในลักษณะหลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม พุดวิตซ์มองว่าหลายครั้งรัฐในคำอธิบายของวอร์กเกอร์สามารถถูกมองให้เป็นได้ทั้งสถาบันหรือสมาคมของบุคคลไปพร้อม ๆ กัน ความไม่ชัดเจนนี้เป็นปัญหาที่ทำให้คำอธิบายของวอร์กเกอร์ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะเราไม่อาจเข้าใจได้ว่าเราควรกตัญญูต่อรัฐในฐานะสถาบันหรือในฐานะกลุ่มของบุคคลกันแน่ และถ้ามองเป็นสถาบันแล้ว ก็เกิดคำถามว่าเราจะสามารถมอบความกตัญญูแก่สถาบันได้จริงหรือ พุดวิตซ์เสนอว่าเราไม่จำเป็นต้องมองว่ารัฐเป็นสิ่งเดียวกับพลเมืองอย่างที่วอร์กเกอร์ทำ แต่เราควรเข้าใจว่า “... พันธะทางการเมืองที่เราต้องเชื่อฟังกฎหมายของรัฐนั้นเป็นพันธะที่เรามีต่อพลเมืองอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่สิ่งเดียวกับรัฐ แต่พวกเขาเหล่านั้นเป็นผู้ให้ประโยชน์บางอย่างแก่เราซึ่งได้แก่ตัวรัฐเอง ...” (พุดวิตซ์, 2561) กล่าวคือ รัฐคือประโยชน์ พลเมืองแต่ละคนคือผู้ได้รับประโยชน์นั้น และพลเมืองคนอื่น ๆ จำนวนหนึ่งก็คือผู้ให้ประโยชน์ดังกล่าวแก่เรา การอ้างเหตุผลนี้สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

- (1) ผู้ได้รับประโยชน์ X มีพันธะที่จะต้องแสดงความกตัญญูต่อ X
- (2) พลเมืองทุกคนได้รับประโยชน์คือ ‘รัฐ’ จากพลเมืองคนอื่น ๆ จำนวนหนึ่ง
- (3) การเชื่อฟังกฎหมายของรัฐเป็นเงื่อนไขจำเป็นของการแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่ให้ประโยชน์ซึ่งคือ ‘รัฐ’ ดังกล่าว
- (4) ดังนั้น พลเมืองทุกคนมีพันธะแห่งความกตัญญูที่จะต้องเชื่อฟังกฎหมาย

เพื่ออธิบายข้ออ้างที่ (1) เขาแสดงให้เห็นว่าการได้เถียงเรื่องความกตัญญูนั้น อย่างไรเสีย ก็ต้องเกี่ยวเนื่องกับเรื่องการรับประโยชน์อยู่ดี แต่ประโยชน์นั้นต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่ทำให้เกิดพันธะแห่งความกตัญญูได้ โดยข้ออ้างของเขาวางอยู่บนฐานที่ว่าความกตัญญูเรียกร้องให้ผู้รับประโยชน์บ่มเพาะความกตัญญูขึ้นมาสำหรับใช้แสดงออก อีกทั้ง เพื่อขยายความข้ออ้างที่ (2) เขาอธิบายว่าเราสามารถเข้าใจรัฐในฐานะโครงข่ายของกฎหมาย ซึ่งสร้างประโยชน์ให้เราด้วยการเป็นสภาพแวดล้อมที่ทำให้เรามั่นใจต่อคุณภาพชีวิต

และอนาคตได้ในระดับหนึ่ง ส่วนพลเมืองคนอื่น ๆ ก็ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายเพียงแค่เพราะกลัวโดนลงโทษ แต่เชื่อฟังกฎหมายเพราะมันสำคัญอันดีของพวกเขาด้วย เราจึงมีหนี้ความกตัญญูที่ต้องตอบแทนพวกเขา นอกจากนี้เพื่ออธิบายข้ออ้างที่ (3) พุทธรุทให้เหตุผลว่าเนื่องจากเราไม่สามารถระบุเจาะจงได้แน่ชัดว่าเราติดหนี้บุญคุณใครกันแน่ หรือบุคคลเฉพาะคนไหนในสังคมที่มีบุญคุณต่อเรา เราจึงไม่สามารถตอบแทนพวกเขาเป็นรายบุคคลได้ ฉะนั้น จึงต้องตอบแทนแบบกว้างด้วยการเชื่อฟังกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีเดียวที่จะทำให้สามารถตอบแทนพลเมืองคนอื่น ๆ อย่างทั่วถึงได้ (พุทธรุท บุนนาค, 2561)

2. ความขัดแย้งภายในของการยอมรับการเกณฑ์ทหารและทฤษฎีพันธะทางการเมือง

ในส่วนที่สองของบทความจะแสดงให้เห็นว่าขอบเขตอำนาจอันมาจากพันธะทางการเมืองทั้งสามแบบข้างต้นนี้ ไม่ครอบคลุมถึงการเกณฑ์ทหาร และรัฐไม่อาจสั่งให้พลเมืองทำหน้าที่เป็นทหารได้บัญชาได้ กล่าวคือการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองได้ โดยจะแสดงให้เห็นว่าหากรับว่าการเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมือง ก็จะทำให้พบกับความขัดแย้งจนไม่สามารถอ้างการมีพันธะทางการเมืองตามทฤษฎีข้างต้นได้

เมื่อพิจารณาทฤษฎียุคเก่า ก็จะพบปัญหาความไม่ลงรอยนี้เช่นกัน เห็นได้ชัดจากทฤษฎีเทวอาณัติสิทธิ์ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาดังเดิมอย่างปัญหาเรื่องความชั่วร้าย (The Problem of Evil) ซึ่งโจมตีว่าคงไม่มีพระเจ้าผู้ดีงามองค์ใดที่จะมอบอำนาจให้แก่ผู้ปกครองในการสั่งให้ผู้คนฆ่าฟันกันหรือจัดตั้งกองทัพขึ้นเพื่อฝึกฝนทักษะการฆ่าฟัน³ อย่างไรก็ตาม ในบทความนี้จะไม่ขอเน้นในทฤษฎียุคเก่ามากนัก แต่จะขอเน้นไปที่ทฤษฎีร่วมสมัยดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

สำหรับทฤษฎีความยินยอม เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองที่มีฐานมาจากความยินยอมได้ ไม่ว่าจะเข้าใจความยินยอมในลักษณะใดก็ตาม โดยจะพบปัญหาหากลงรายละเอียดเพิ่มในบรรดาทัศนระยอยแบบต่าง ๆ สำหรับทัศนแรก ถ้าเข้าใจความยินยอมในลักษณะของสัญญา ก็จะพบปัญหาที่การอ้างเหตุผลข้อ (3) และข้อ (4) จากทั้งห้าข้อ การเกณฑ์ทหารนั้นเป็นการใช้พลเมืองออกไปเสี่ยงชีวิตเพื่อปกป้องอธิปไตยของรัฐ ดังนั้น จึงขัดกับข้อ (3) เพราะดูเหมือนว่า ถ้าการเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมืองได้จริง ความยินยอมจะเรียกร้องสูงถึงขั้นก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของผู้ยินยอมเองได้ และขัดกับข้อ (4) เนื่องจากรัฐควรมีอยู่เพื่อสร้างประโยชน์ให้พลเมืองด้วยการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของพลเมือง แต่การเกณฑ์ทหารออกไปรบดูจะสลับกัน เพราะกลับกลายเป็นว่าพลเมืองมีหน้าที่สละชีพปกป้องการมีอยู่ของ

³ ตัวอย่างความขัดแย้งหนึ่งคือ การอ้างอำนาจจากพระเจ้าในศาสนาคริสต์ของบรรดาจักรพรรดิยุโรปซึ่งสั่งเกณฑ์ทหารไปรบในสงครามศาสนา ตามพระ คัมภีร์ได้บรรยายถึงคุณสมบัติของพระเจ้าไว้ว่าทรงมีพระสรรพานุภาพ (Omnipotence) หมายถึง มีพลังอำนาจอย่างสูงสุด ทรงเป็นสัพพัญญู (Omniscience) หมายถึง ทรงรู้ทุกอย่าง และทรงดีงามอย่างสูงสุด (Omnibenevolence) หากเป็นเช่นนั้นจริง ความเป็นสัพพัญญูจะทำให้พระองค์รู้ว่าจะตรียะใช้อำนาจที่ได้รับไปสั่งให้มนุษย์ฆ่ามนุษย์ด้วยกัน และความดีงามอย่างสูงสุดก็จะทำให้พระองค์ไม่มอบอำนาจให้แก่จักรพรรดิที่จะสั่งให้มนุษย์ฆ่ากันเอง อำนาจในการสั่งเกณฑ์ทหารจึงไม่สามารถมาจากพระเจ้าได้ ทั้งนี้อาจมีคนแย้งว่าพระเจ้าทรงมอบอำนาจให้จักรพรรดิสามารถสั่งเกณฑ์ทหารได้ เพื่อปกป้องคนหมู่มากให้รอดพ้นจากสภาวะการณที่เลวร้ายกว่า เช่น การที่พลเมืองทุกคนถูกสังหารโดยผู้รุกราน แต่การแย้งเช่นนี้ก็ย่อมทำให้ความขัดแย้งในตัวเอง กล่าวคือ หากพระองค์ทรงอำนาจอย่างสูงสุดจริง ย่อมทรงสามารถใช้อำนาจกำจัดสิ่งเลวร้ายอย่างสภาวะการณที่เลวร้ายเหล่านั้น ซึ่งด้วยคุณสมบัติที่พระองค์ทรงดีงามอย่างสูงสุด ก็จะทำให้พระองค์ต้องทำเช่นนั้นด้วย โดยทั้งหมดนี้พระเจ้าผู้เป็นสัพพัญญูก็จะไม่สามารถอ้างความไม่รู้ได้

รัฐ แทนที่รัฐจะต้องปกป้องพลเมืองอย่างที่เราควรจะเป็น ดังนั้น ด้วยความขัดแย้งทั้งสองข้อนี้ จึงไม่ต้องดูให้พลเมืองเต็มใจสละเสรีภาพตามธรรมชาติ และมอบความยินยอมให้ก่อร่างเป็นพันธะทางการเมือง ข้อสรุปในข้อ (5) จึงไม่อาจเกิดขึ้น

สำหรับทัศนะที่สอง หากเข้าใจว่าเป็นความยินยอมเชิงประวัติ ก็จะมีปัญหาสองข้อใหญ่ ข้อแรก หากจินตนาการย้อนกลับไป ก็ยากที่จะบอกว่ามีการเกณฑ์ทหารมาจากความยินยอม เพราะในประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้อำนาจบังคับเกณฑ์ไพร่พลออกทำสงครามมากกว่า ข้อที่สอง ต่อให้พบว่ามีกรณียินยอมโดยบรรพบุรุษจริง ก็ยากจะอธิบายต่อว่าเหตุใดจึงมีอำนาจผูกมัดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันอย่างที่เราได้ ผู้สนับสนุนทัศนะนี้อาจแย้งได้ว่าการผูกมัดมีลักษณะเหมือนความยินยอมในการก่อหนี้สิน ซึ่งเมื่อบิดามารดาก่อนหนี้สินไว้ ถ้าผู้เป็นบุตรต้องการรับมรดกก็ต้องรับเอาหนี้สินมาด้วย การที่เรารับเอาสภาวะการหนี้สินสืบทอดมาจากคำยินยอมดังกล่าว ซึ่งถือเป็นมรดกในแง่ดีจากพ่อแม่มา เราก็ต้องยอมรับพันธะด้วยมาด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาของข้อแย้งนี้คือการเกณฑ์ทหารไม่เหมือนกับหนี้สิน เนื่องจากการเกณฑ์ทหารมีลักษณะเป็นการตัดสินใจที่เสี่ยงถึงแก่ชีวิต เกี่ยวข้องกับเสรีภาพส่วนตัวของบุคคล และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเลือกอื่น ๆ ในชีวิต ความยินยอมของคนรุ่นก่อนหน้าคือไม่มีกำลังพอจะบังคับให้การเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมืองเทียบให้เห็นภาพคือไม่เหมือนกับหนี้สิน แต่เหมือนกับการที่พ่อแม่ตกลงยอมเป็นทาสและลูกจะต้องเป็นทาสสืบต่อมามากกว่า หากเรายอมรับการที่ถูกต้องรับความเป็นทาสต่อจากพ่อแม่ไม่ได้ เราก็ไม่ควรรับว่าความยินยอมในการเกณฑ์ทหารสามารถส่งผ่านรุ่นได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้การแย้งเช่นนี้จึงไม่เป็นผล ในทัศนะที่สาม ถ้าหากเข้าใจในแง่ความยินยอมของเสียงส่วนมาก ก็จะมีปัญหาเช่นกัน โดยทั่วไปหลักการเสียงข้างมากจะใช้เพื่อตัดสินใจการเลือกของกลุ่ม แต่การเกณฑ์ทหารเป็นประเด็นที่กินพื้นที่เข้ามาในขอบเขตของปัจเจกบุคคล คือ เสี่ยงต่อชีวิต เกี่ยวข้องกับเสรีภาพส่วนตัวของบุคคล และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเลือกอื่น ๆ ในชีวิต เรายอมรับไม่ได้ที่จะใช้เสียงข้างมากกำหนดเส้นทางชีวิตของปัจเจกบุคคล หรือมีอำนาจเหนือชีวิตของปัจเจกบุคคล ดังนั้น การเกณฑ์ทหารจึงไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองจากความยินยอมของเสียงข้างมากได้

ส่วนทัศนะที่สี่ ในแง่ความยินยอมแบบชัดเจนยิ่งพบปัญหานักเข้าไปใหญ่ เพราะไม่ได้มีการให้ทำทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ได้มีการกล่าวออกมาว่าจะยินยอมให้มีการเกณฑ์ทหาร อาจมีคนแย้งว่าคำปฏิญาณตนที่มักให้ท่องในสถาบันการศึกษาว่าจะ “ทำเพื่อประเทศชาติ สละชีพเพื่อชาติ” รวมไปถึงการเซ็นเอกสารต่าง ๆ ในกระบวนการเกณฑ์ทหาร ก็อาจนับเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงความยินยอมแบบชัดเจนได้ แต่ปัญหาของการแย้งนี้ก็คือตัวอย่างข้างต้นนี้ไม่นับเป็นการแสดงความยินยอม กรณีการปฏิญาณหรือเซ็นเอกสารโดยไม่ได้มีสภาวะจิตที่ยินยอมไปด้วย ก็ไม่อาจถือเป็นการยินยอมได้ ความยินยอมนั้นจะเกิดอย่างเต็มใจจากการที่ผู้ยินยอมเลือกยินยอมแม้จะมีทางเลือกที่จะไม่ยินยอมได้ แต่กรณีเหล่านี้จะเห็นว่าเกิดจากความไม่เต็มใจและไม่มีความเลือก จึงไม่สามารถเกิดพันธะทางการเมืองจากความยินยอมแบบชัดเจนได้ แต่ต่อให้แม้มีกรณีที่พบผู้ยินยอมอย่างเต็มใจและเลือกเป็นทหารแม้มีทางเลือกอื่น ก็เป็นแค่กรณีเฉพาะซึ่งไม่ได้ทำให้คนอื่น ๆ ที่ไม่เต็มใจให้ความยินยอมมีพันธะผูกพันไปด้วย การเกณฑ์ทหารที่สามารถผูกมัดได้เพียงแค่ระดับแต่ละปัจเจกบุคคลนั้นก็ไม่ได้ต่างจากการรับสมัครทหารรับจ้าง ซึ่งไม่ได้ถือเป็นพันธะทางการเมืองแต่อย่างใด

ในทัศนะที่ห้า หากเข้าใจความยินยอมความยินยอมโดยนัยในลักษณะของล๊อค แม้จะครอบคลุมเพราะทำให้ใครก็ตามที่อยู่อาศัยในเขตแดนของรัฐ มีพันธะทางการเมืองต่อรัฐจากความยินยอมโดยนัยที่จะไม่ย้ายออกไปนอกรัฐ แต่การอธิบายเช่นนี้จะพบข้อแย้งแบบที่เดวิด ฮูม (David Hume) ได้แย้งไว้ว่าผู้ยินยอมจะต้องมีทางเลือกอย่างอิสระ โดยเลือกยินยอมแม้จะสามารถเลือกไม่ยินยอมได้ก็ตาม แต่ในเชิงปฏิบัติจะเห็นว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะมีทางเลือกในการอพยพไปรัฐอื่น คนจนหลายคนมีข้อจำกัด เช่น ไม่รู้ภาษาต่างประเทศ ไม่มีเงินในการเดินทาง เป็นต้น อุปมาให้เห็นภาพได้ว่ามีชายคนหนึ่งอยู่ในเรือที่ลอยอยู่กลางมหาสมุทรอันกว้าง เราจะถือว่าชายคนนี้นยินยอมโดยนัยที่ปฏิบัติตามกฎของเรือเพราะว่าเขาเลือกอยู่ในเรือไม่ได้ แม้ชายคนดังกล่าวจะมีทางเลือกที่จะกระโดดออกนอกเรือหากไม่ยินยอมทำตามกฎของเรือ แต่นั่นก็อาจหมายถึงการเสียชีวิต ซึ่งไม่ใช่ทางเลือกที่คนมีเหตุผลทั่วไปจะทำการ กล่าวคือ หลังการตัดตัวเลือกออกด้วยการพิจารณาด้วยการใช้เหตุผลพื้นฐานแล้ว เขาไม่ได้มีทางเลือกอย่างแท้จริง การยอมอยู่ในเขตแดนของรัฐเป็นเพียงแค่เลือกอย่างมีเหตุผล แต่ไม่ใช่การสมัครใจมอบความยินยอม (Hume, 1953) ข้อแย้งพันธะทางการเมืองจากความยินยอมโดยนัยของฮูมนี้นอกจากจะตอบข้อสนับสนุนการเกณฑ์ทหารที่มักมีเสนอให้ย้ายประเทศหากไม่เห็นด้วยกับกฎหมายเกณฑ์ทหารนั้น ยังตอบได้ข้ออ้างที่ว่าชายไทยมีทางเลือก เพราะสามารถเลือกระหว่างเรียนนิเวศวิทยา ดินแดน (ร.ด.) หรือเลือกเกณฑ์ทหาร และการไม่ยอมเรียนนิเวศวิทยาดินแดน จึงมีนัยเป็นการสมัครใจยินยอมที่จะเข้าสู่ระบบการเกณฑ์ทหาร กรณีนี้จะเห็นได้ว่าชายไทยไม่ได้มีทางเลือกอย่างอิสระโดยแท้จริง การเลือกตัวเลือกหนึ่งในนี้ไม่ได้มาจากความยินยอม แต่เป็นการเลือกอย่างมีเหตุผลภายใต้ตัวเลือกที่มีอย่างจำกัด และไม่สามารถเลือกไม่ยินยอมได้โดยไม่เกิดความสูญเสียอันมีนัยสำคัญต่อตนเอง เพราะจะมีโทษหนักตามกฎหมายไม่เลือกทั้งสองตัวเลือกนี้ การต้องเลือกกรณีนี้จึงไม่ต่างจากการให้บุคคลเลือกระหว่างติดคุกกับทำงานหนักโดยไม่มีค่าตอบแทนเพื่อสร้างกำแพงเมืองไทย แม้บุคคลนั้นจะมีสิทธิได้เลือก และยอมเลือกทำงานหนักเพื่อสร้างกำแพง เพราะคิดว่าอย่างน้อยก็ยังมีอิสระมากกว่า เราก็ไม่อาจสรุปได้ว่าบุคคลยินยอมที่จะทำงาน

สำหรับทัศนะความยินยอมโดยนัยที่อ้างการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยทั้งแบบอ่อนและแบบแข็งนั้น ต่างก็จะพบปัญหาลักษณะเดียวกันคือ บ้างบุคคลไม่มีทางเลือกในการไม่ให้ความยินยอม เพราะหากการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยหรือการแต่งตั้งผู้แทนเป็นการให้ความยินยอมแล้ว ด้านกลับก็ของการไม่ให้ความยินยอมก็คือ การไม่มีส่วนร่วม ซึ่งก็จะเห็นว่าเราสามารถจินตนาการถึงคนที่ยืนยันจะไม่มีส่วนร่วมเลย เช่น ไม่ไปเลือกตั้ง ไม่ใช้สิทธิ และอื่น ๆ แต่ก็ยังมีพันธะทางการเมืองที่จะต้องถูกลงโทษหากไม่เชื่อฟังรัฐ รวมถึงเขาไม่มีทางเลือกปฏิเสธการเกณฑ์ทหารด้วยการไม่มีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยได้ ดังนั้นพันธะทางการเมืองจะเกิดจากการยินยอมรูปแบบนี้ไม่ได้

ทั้งนี้ ความยินยอมโดยนัยทุกลักษณะจะต้องพบปัญหาเฉพาะหนึ่งที่เกิดจากการเกณฑ์ทหาร คือ ลำพังแค่ความยินยอมโดยนัยไม่เพียงพอสำหรับการเกณฑ์ทหาร สมมุติว่าเรายอมรับไปก่อนว่าการยินยอมโดยนัยสามารถทำให้เกิดพันธะทางการเมืองได้ ขอบเขตอำนาจของความยินยอมโดยนัยก็ไม่ควรครอบคลุมถึงการเกณฑ์ทหาร ความยินยอมโดยนัยมีลักษณะคล้ายการให้ความยินยอมโดยนัยเจียบ เช่น เมื่อประธานบริษัท

เสนอที่ประชุมว่าจะลดเงินเดือนทุกคนลงครึ่งหนึ่ง การที่ทุกคนนิ่งเงียบไม่ใช้สิทธิ์ในการโต้แย้งก็ถือเป็น การให้ความยินยอมโดยนัยซึ่งก็ดูจะสมเหตุสมผลในกรณีนี้ แต่เมื่อพิจารณาลักษณะของการเกณฑ์ทหารจะพบว่ามีความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตซึ่งเป็นความต่างอันมีนัยสำคัญที่จะทำให้แค่ความยินยอมโดยนัยอาจไม่เพียงพอ เพื่อให้เห็นภาพมากขึ้นจะขอยกตัวอย่างการเล่นเครื่องเล่นผาดโผนอันตรายในสวนสนุกอย่างบันจีจัมปี เราไม่อาจถือว่าความยินยอมโดยนัยจากการสมัครใจเล่นเครื่องเล่นนั้นเพียงพอจะบอกว่าผู้เล่นยอมรับความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตได้ จึงจำเป็นต้องมีการแจ้งให้ทราบและทำสัญญาลายลักษณ์อักษรในการรับความเสี่ยงประกอบด้วย นอกจากนี้ เรายังอาจจินตนาการได้ว่ามีความเป็นไปได้ทางตรรกะที่จะเกิดการยินยอมโดยนัยซึ่งผู้ยินยอมอาจไม่รู้ตัวว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ของตนมีนัยยินยอมได้ เมื่อพิจารณาตามนี้แล้ว ก็จะพบว่ากับเรื่องคอขาดบาดตายอย่างการเกณฑ์ทหารนั้น เราไม่สามารถอ้างแค่นัยยินยอมจากพฤติกรรมได้ เพราะคงไม่ยุติธรรมกับเจ้าตัวที่อาจไม่ได้รู้ถึงนัยยินยอมนั้น สรุปคือ สำหรับการมอบความยินยอมที่มีความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตนั้น ดูจะเรียกร้องมากกว่าแค่ความยินยอมโดยนัยซึ่งเป็นเชิงนิ่งเฉย (passive) โดยจะต้องเป็นความยินยอมแบบชัดเจนที่เป็นเชิงรุก (active) เท่านั้น กระนั้น หากจะเข้าใจว่าเป็นความยินยอมแบบชัดเจน ก็จะต้องพบปัญหาดังที่ได้อภิปรายแฉ่งไว้ก่อนแล้ว ด้วยเหตุผลข้างต้นทั้งหมดนี้ การเกณฑ์ทหารจึงไม่สามารถเป็นพันธะทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นบนฐานของความยินยอมได้

ในส่วนของทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมนั้น ได้ถูกวิจารณ์เอาไว้อย่างเป็นระบบโดยโรเบิร์ต โนซิก (Robert Nozick) ด้วยการยกตัวอย่างของบรรดาเพื่อนบ้านที่จะร่วมกันลงแรงในการจัดรายการเพื่อความบันเทิงสาธารณะ พวกเขาเขียนชื่อของทุกคนในหมู่บ้านรวมได้ 365 คน และมอบหน้าที่ให้แต่ละคนทำหน้าที่จัดรายการคนละหนึ่งครั้งต่อปี หลังผ่านไป 138 วันที่คนอื่น ๆ ได้จัดรายการมาตลอดก็ถึงคิวของเรา คำถามคือเรามีพันธะต้องจัดรายการเพื่อความบันเทิงสาธารณะไหม แม้เราได้รับประโยชน์จากการจัดรายการของคนอื่น ๆ แต่นั่นเพียงพอจะทำให้เราจะจำเป็นต้องยอมจัดรายการเมื่อถึงคิวของเราด้วยหรือไม่ (Nozick, 1974) คำตอบของโนซิกก็คือ เราไม่มีพันธะที่จะต้องจัดรายการเพื่อความบันเทิงนั้น เพราะประโยชน์ที่เราได้จากรายการเพื่อความบันเทิงสาธารณะเป็นประโยชน์แบบเปิด (open goods) ที่ไม่สามารถปฏิเสธการรับประโยชน์ได้โดยไม่ก่อให้เกิดความลำบากแก่ผู้ปฏิเสธ ใครก็ตามที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านจะได้ยินเสียงจากรายการเพื่อความบันเทิงสาธารณะที่จัดโดยสมาชิกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เราไม่สามารถปฏิเสธการฟังได้ ยกเว้นเสียแต่เราจะจะต้องปิดบ้านมิดชิด และอุดหูด้วยที่อุดหู ซึ่งก็ก่อให้เกิดความลำบากแก่เราในการหลบเลี่ยงประโยชน์แทน นอกจากนี้ ก็ยังเป็นไปได้ว่าในทางตรงกันข้ามเราไม่ได้เสกสุขอะไรจากเสียงของรายการเลย เพราะเราไม่ได้อยากฟังเสียงจากรายการตั้งแต่ต้น เสียงนั้นนอกจากไม่ให้ความบันเทิงแล้ว ยังก่อให้เกิดความรำคาญใจแก่เราด้วย ตัวอย่างข้างต้นก็เทียบได้กับประโยชน์ที่รัฐมอบให้แก่พลเมืองอย่างความสะดวกสบายของบางเมือง เส้นทางคมนาคม น้ำประปา อากาศบริสุทธิ์ เป็นต้น เมื่อประโยชน์เป็นชนิดแบบเปิด และเราก็ไม่ได้ต้องการประโยชน์นั้นหากต้องลงแรง ดังนั้น คนอื่น ๆ จึงไม่สามารถเรียกร้องว่าเราไม่ยอมปฏิบัติอย่างเป็นธรรมได้ เราจึงไม่มีพันธะในการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในลักษณะที่ฮาร์ทกับรอลล์เสนอไว้

อย่างไรก็ตาม การที่บทความนี้จะใช้ข้อโต้แย้งของโนซิคเพื่อคัดค้านการเกณฑ์ทหารได้นั้น ก็จำเป็นต้องวิเคราะห์ลงไปว่าส่วนไหนในการอ้างเหตุผลของเขาบ้างที่ยกมาใช้ต่อได้ เราต้องเริ่มจากจุดแรกคือ การวิเคราะห์ว่าการเกณฑ์ทหารให้ประโยชน์อะไรกับพลเมืองโดยรวม หากพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการเกณฑ์ทหาร เราจะพบว่าส่วนใหญ่จะอ้างว่าคือ ความปลอดภัย ความปลอดภัยนี้เฉพาะเจาะจงได้ว่าเป็นความปลอดภัยจากการรุกรานของรัฐอื่น เนื่องจากความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เช่น ป้องกันโจรปล้น จับผู้ร้าย เป็นหน้าที่ของตำรวจ และตำรวจก็ไม่ได้ถูกเกณฑ์มาจากพันธะทางการเมือง จึงไม่ได้อยู่ภายใต้ขอบเขตของการโต้เถียงนี้ สมมติว่าเรายอมรับไปก่อนว่าการเกณฑ์ทหารจะสามารถมอบความปลอดภัยชนิดนี้ได้จริง ก็จะไปสู่คำถามต่อมาว่าความปลอดภัยจากการรุกรานของรัฐอื่นถือเป็นผลประโยชน์แบบเปิดหรือไม่ เมื่อวิเคราะห์จะพบว่าพลเมืองที่เพียงแค่ออยู่ในอาณาเขตของรัฐก็จะได้รับความปลอดภัยนี้อย่างยากจะปฏิเสธ ประโยชน์นี้ การหลบเลี่ยงประโยชน์จากความปลอดภัยทำได้ด้วยการเอาตัวเองไปอยู่ในที่ที่ไม่ปลอดภัยจากการรุกรานของรัฐอื่น ซึ่งในฐานะคนธรรมดาที่มีเหตุผลก็ไม่มีใครทำเช่นนั้น และไม่จำเป็นต้องทำถึงขนาดนั้นด้วย ดังนั้น ความปลอดภัยนี้จึงเป็นประโยชน์แบบเปิดอย่างไม่ต้องสงสัย กระนั้น ปัญหาต่อมาที่ต้องพบก็คือ ความปลอดภัยนี้ต่างจากประโยชน์จากรัฐแบบเปิดอื่น ๆ ตรงที่ยากจะปฏิเสธว่าเราไม่ต้องการความปลอดภัย เราสามารถจินตนาการถึงพลเมืองทั่วไปที่มีเหตุผลซึ่งประกาศว่า “ไม่ต้องการทิวทัศน์สวยงาม” “ไม่ต้องการเส้นทางคมนาคม” “ไม่ต้องการไฟฟ้าในพื้นที่สาธารณะ” ได้ แต่เราไม่อาจจินตนาการถึงพลเมืองทั่วไปที่มีเหตุผลซึ่งประกาศว่า “ไม่ต้องการความปลอดภัยจากการรุกรานของรัฐอื่น” ได้ ความปลอดภัยนี้จะต่างจากโปรแกรมเพื่อความบันเทิงสาธารณะในตัวอย่างของโนซิคตรงที่เป็นความต้องการที่เป็นพื้นฐานมากกว่าความต้องการอื่น ๆ และความต้องการความปลอดภัยก็จะเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์ทั่วไปต้องการ แต่ถึงแม้เราจะไม่อาจปฏิเสธความต้องการนี้ได้ เราก็ยังมีเหตุที่ขัดแย้งอื่น ๆ สำหรับจะปฏิเสธการเกณฑ์ทหารอยู่อีก

ผู้คัดค้านการเกณฑ์ทหารบางคนอาจแย้งภายใต้หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมว่าการเกณฑ์ทหารนั้นเป็นการแบ่งส่วนความเสี่ยงที่ต้องรับผิดชอบอย่างไม่เป็นธรรม ขณะที่ทุกคนในประเทศได้รับประโยชน์นี้ กลับมีเพียงคนบางกลุ่มที่ต้องแบกรับความเสี่ยงถึงแก่ชีวิต อย่างในกรณีของประเทศไทยก็มีแค่พลเมืองเพศชายที่มีร่างกายสมบูรณ์เท่านั้นที่ต้องไปเกณฑ์ทหาร ขณะที่คนบางกลุ่ม เช่น ผู้หญิง พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ บุคคลที่ได้รับสิทธิพิเศษจากเงื่อนไขเฉพาะต่าง ๆ และอื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องเกณฑ์ทหาร แม้กลุ่มที่ได้รับการยกเว้นจะสร้างประโยชน์ให้ประเทศในแง่มุมมองอื่น แต่หน้าที่เหล่านั้นก็มีความเสี่ยงต่อชีวิตน้อยกว่าทหารอย่างมีนัยสำคัญ นี่เป็นวิธีแย้งแบบหนึ่ง แต่ในบทความนี้จะไม่ได้แย้งการเกณฑ์ทหารด้วยการอ้างเหตุผลดังกล่าว เพราะว่าการอ้างเช่นนั้นเท่ากับว่ารัฐสามารถเกณฑ์ทหารได้อย่างชอบธรรมที่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องเกณฑ์พลเมืองทุกคนเป็นทหารอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีข้อยกเว้น ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของบทความที่ต้องการค้านว่าการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองได้ในทุกแง่มุม ด้วยเหตุนี้จึงจะของแย้งด้วยอีกแนวทางหนึ่งคือ การชี้ให้เห็นว่าระหว่างความเสี่ยงในการเกณฑ์ทหารกับประโยชน์ที่ได้รับ

อันที่จริง แนวทางหลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมนั้นมีวิธีคิดเบื้องต้นคล้ายการลงหุ้นในโครงการหนึ่ง ๆ ในแง่ที่ปัจเจกบุคคลควรมีสิทธิในการตัดสินใจว่าประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมจะคุ้มค่างกับส่วนแบ่งที่เราต้อง

ลงแรงไปหรือไม่ เมื่อพิจารณากรณีการเกณฑ์ทหารจะพบว่าแม้เราจะไม่สามารถแย้งได้ว่าเราไม่ต้องการประโยชน์อย่างความปลอดภัย แต่เราสามารถแย้งได้ว่าการเรียกร้องให้เราออกไปเสี่ยงชีวิตเพื่อได้มาซึ่งความปลอดภัยชนิดนี้เป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่าที่จะลงแรง เพราะการเกณฑ์ทหารเรียกร้องการลงแรงไปเสี่ยงชีวิตในสนามรบ โดยไม่สามารถทดแทนด้วยการลงแรงในลักษณะอื่น เช่น การจ่ายภาษี ทั้งที่จริง ๆ แล้วเราอาจได้ความปลอดภัยชนิดเดียวกันจากการจ่ายภาษีเพื่อจ้างคนที่เต็มใจยอมรับความเสี่ยงได้ให้ปกป้องประเทศแทนเราได้ ดังนั้น ด้วยเหตุที่ประโยชน์จากการเกณฑ์ทหารเป็นประโยชน์แบบเปิดซึ่งไม่อาจปฏิเสธไม่รับได้ และเราก็สามารถปฏิเสธจากมุมมองเรื่องความคุ้มค่ากับการลงแรงได้ การเกณฑ์ทหารจึงไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองที่ก่อร่างจากหลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมได้ ทั้งนี้ อาจมีคนแย้งว่าแนวคิดของโนซิคไม่ยินยอมให้เกิดการเก็บภาษีดังที่ผู้เขียนได้เสนอว่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือก สำหรับข้อวิจารณ์นี้ จะต้องชี้แจงว่าการแย้งทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในบทความนี้ไม่ได้กำลังรับหลักการทั้งหมดของโนซิคมาแย้ง เพียงแต่เลือกสรรเอากลวิธีบางส่วนจากการอ้างเหตุผลของเขามาประยุกต์เพื่อใช้แย้งให้จบครบถ้วนโดยไม่ได้พึ่งหลักการเบื้องหลังทั้งหมดในทฤษฎีของโนซิค ดังนั้น สำหรับนัยอื่นที่มาจากข้อโต้แย้งของโนซิค เช่น รัฐห้ามเก็บภาษี จึงอยู่ภายนอกภาระการถกเถียงของบทความนี้

สำหรับทฤษฎีความกตัญญูนั้น เราสามารถวิเคราะห์หลักไของ ความกตัญญูคร่าว ๆ ได้ว่าเมื่อเราได้รับประโยชน์บางอย่างมา เราติดหนี้ความกตัญญูต่อผู้อำนวยความสะดวกนั้นให้แก่เรา นั่นบุญคุณนี้เรียกร้องให้เราแสดงการกระทำเชิงบวกออกมาตอบแทนแก่ผู้ที่ให้ประโยชน์ โดยเราไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่ากระทำเชิงบวกคืออะไรกันแน่ เข้าใจได้เพียงแค่ว่าเป็นการกระทำที่ให้ผลดีต่อผู้ที่ให้ประโยชน์แก่เรา โดยอาจกระทำออกมาจากความปรารถนาดีของเราอย่างที่วอร์กเกอร์อ้าง ความกำกวมนี้ได้นำไปสู่ข้อถกเถียงใหญ่ของคำอธิบายแบบความกตัญญูว่า เราควรเข้าใจการกระทำเชิงบวกเพื่อตอบแทนนี้อย่างไรดี โดยนัยของคำถามข้อนี้ก็คือ ขอบเขตของการตอบแทนความกตัญญูควรถูกจำกัดอยู่ที่ตรงไหน ในบทความนี้ขอเสนอว่า ต่อให้เราไม่อาจบอกได้ชัดว่าความกตัญญูเรียกร้องการกระทำเฉพาะในแบบใด แต่เราก็ยังสามารถใช้ทักษะเรื่อง “เหมาะสมในการตอบแทน” เพื่อวิเคราะห์ขอบเขตที่ความกตัญญูเรียกร้องได้ โดยจะขอยกสถานการณ์ตัวอย่างให้เห็นภาพชัดเจนดังนี้

(ก) เราตอบแทนที่เพื่อนมาช่วยจัดงานเสวนาด้วยการเลี้ยงอาหารเพื่อน

(ข) เราตอบแทนที่เพื่อนมาช่วยจัดงานเสวนาด้วยการบริจาคใต้ซังหนึ่งให้แก่เพื่อน

จะเห็นว่าสถานการณ์ (ก) สามารถพูดได้ว่าเราได้ตอบแทนเพื่อนอย่างเหมาะสมแล้ว ขณะที่สถานการณ์ (ข) ไม่ว่าจะพิจารณาจากแง่มุมไหนก็เห็นว่าเราตอบแทนเพื่อนเกินไปกว่าที่ความกตัญญูเรียกร้องจากเรา จากตัวอย่างข้างต้นเราอาจตอบแทนเพื่อนด้วยวิธีที่ดูเหมาะสมอื่น ๆ เช่น กล่าวขอบคุณ ซื้อของมาฝาก ออกแรงช่วยกลับเมื่อเพื่อนร้องขอ เป็นต้น จึงสรุปได้ว่า จริงอยู่ที่แม้เราจะไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าประโยชน์ที่เราได้รับแบบหนึ่ง

เรียกร้องให้เราตอบแทนในรูปแบบเฉพาะอะไร แต่ที่แน่นอนคือ เราพอจะบอกได้อยู่บ้างว่าการตอบแทนนั้นเหมาะสมหรือไม่

คำถามต่อมาจากตัวอย่างข้างต้นก็คือ ความเหมาะสมในที่นี้กำลังใช้อะไรเป็นเกณฑ์พิจารณา หากวิเคราะห์ละเอียดลงไปจะพบว่าเมื่อรับไว้ก่อนว่าเราต้องการประโยชน์นั้น ก็จะมีเงื่อนไขในด้านของผู้ให้ คือ “ความเสียสละที่อุทิศให้” แต่ก่อนจะอภิปรายต่อต้องสร้างความชัดเจนก่อนว่าเงื่อนไขนี้ไม่ได้เป็นลักษณะเดียวกับในข้อที่หนึ่งจากเงื่อนไขความกตัญญู 5 ข้อของซิมมอนส์ ที่ระบุว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นต้องถูกให้จากความพยายามเป็นพิเศษหรือยอมเสียสละบางอย่างเป็นพิเศษ (Simmons, 1979) กล่าวคือ เงื่อนไขด้านผู้ให้ของบทความนี้ไม่ได้กำลังบอกว่าการยอมเสียสละเป็นพิเศษเป็นเงื่อนไขจำเป็นของการเกิดพันธะความกตัญญู แต่กำลังบอกว่าระดับการเสียสละของผู้ให้เป็นปัจจัยที่สอดคล้องกับระดับการตอบแทนที่ความกตัญญูเรียกร้อง อาจสังเกตได้ว่าการตอบแทนความกตัญญูไม่ได้เป็นเพียงการตอบแทนผลประโยชน์ที่ได้ แต่เป็นการตอบแทน “ความกรุณา” ที่มอบให้ ความกรุณานี้จึงเป็นเกณฑ์ให้การวัดว่าเราต้องตอบแทนในระดับไหน โดยระดับของความกรุณาจะแสดงออกผ่านระดับความเสียสละของผู้ให้ สมมติว่าเราได้รับการให้ของที่ต้องการจากสองกรณี กรณีแรกต้องการเงินเพื่อรักษาโรคร้าย และเราได้เงินหนึ่งล้านจากเศรษฐีหมื่นล้าน กรณีที่สองเราติดอยู่กลางทะเลทรายกับชายแปลกหน้า และเขาให้น้ำหนึ่งแก้วแก่เรา ซึ่งเป็นน้ำแก้วสุดท้ายของเขา สองกรณีนี้จะเห็นว่าประโยชน์เป็นสิ่งที่เราต้องการในระดับความเป็นความตายทั้งคู่ แต่กรณีแรกเศรษฐีหมื่นล้านสละเพียงแค่เศษเงิน ส่วนกรณีที่สองชายแปลกหน้าคนนี้อยอมเสี่ยงชีวิตสละน้ำแก้วเรา ซึ่งเป็นสิ่งมีค่าที่สุดของเขาตอนนั้น หากภายหลังเราต้องอยู่ในสถานการณ์ที่บังคับให้เลือกระหว่างช่วยเศรษฐีหมื่นล้านหรือชายแปลกหน้าได้แค่คนเดียว ความกตัญญูก็จะบังคับให้เราเลือกช่วยชายแปลกหน้า แม้ว่าถ้าคิดมูลค่าในสภาวะปกติเงินหนึ่งล้านย่อมต้องมามีค่ามากกว่าน้ำหนึ่งแก้ว สาเหตุเพราะเราได้เคยยอมเสียสละมากกว่าเพื่อช่วยเรา ซึ่งก็ทำให้เห็นว่าพันธะความกตัญญูที่มีต่อเศรษฐีอ่อนกว่าพันธะที่มีต่อชายแปลกหน้า จึงสรุปได้ว่าความเสียสละของผู้ให้จึงมีนัยสำคัญต่อความแข็งแรงของพันธะ บางคนอาจแย้งว่าเป็นไปได้ที่เศรษฐีก็อาจมีจิตใจดีที่จะยอมเสียสละสิ่งสำคัญในชีวิตได้มากกว่าชายแปลกหน้า เพียงแต่สถานการณ์ไม่เอื้อให้เขาทำเช่นนั้น เพราะการช่วยชีวิตเราไม่ได้ต้องการอะไรไปมากกว่าเศษเงินของเขา ข้อโต้แย้งนี้เป็นความสับสนระหว่างประโยชน์ที่ได้ให้ไปแล้วแล้วกับศักยภาพที่สามารถให้ประโยชน์ได้ เราไม่ได้กำลังพูดถึงว่าใครมีจิตใจพร้อมเสียสละมากกว่า แต่กำลังพูดถึงว่าใครได้สละไปแล้วมากกว่ากัน พันธะความกตัญญูจะเกิดกับผู้ที่ได้ให้ประโยชน์แก่เราไปแล้ว ไม่ใช่ผู้ที่มีศักยภาพในการสละเพื่อเรา

ด้วยการวิเคราะห์ข้างต้น ประเด็นการถกเถียงหลักของการเกณฑ์ทหารจึงอยู่ที่ว่า รัฐในฐานะผู้ให้ประโยชน์ได้ยอมเสียสละอะไรที่มีค่าในระดับเดียวกับการเสี่ยงชีวิตในการรบหรือไม่ ในทัศนะความกตัญญูของวอร์ริกเกอร์ การมองรัฐเป็นสถาบันซึ่งมีลักษณะเหมือนบุคคลที่เราต้องทดแทนบุญคุณจะสร้างปัญหาทันทีเนื่องจากหากพิจารณาแล้ว จะพบว่ารัฐไม่สามารถเสี่ยงชีวิตแบบบุคคลได้ เพราะรัฐไม่ได้มีชีวิตหรือความรู้สึก ประกอบกับประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐมอบให้แก่เราก็ไม่ได้มาจากการเสียสละใด ๆ ของตัวรัฐเอง แต่เป็นการเสียสละของคนในรัฐต่างหาก รัฐจึงไม่อาจสละอะไรที่มีคุณค่าในระดับที่จะเรียกร้องการเสี่ยงชีวิตได้ และต่อให้

เราจะยอมรับแบบแปลก ๆ ไปก่อนว่าเราสามารถตอบแทนรัฐเหมือนที่ตอบแทนบุคคลได้ ก็จะต้องเจอปัญหาอีกข้อคือ วอร์กเกอร์มองว่าพลเมืองจะได้รับประโยชน์จากรัฐไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การเหมารวมเช่นนี้มองข้ามข้อเท็จจริงที่ว่ารัฐไม่ได้ให้ผลประโยชน์ทุกคนเท่ากัน ดังนั้น พลเมืองที่ไม่ได้รับประโยชน์ในระดับใกล้เคียงกับการเสี่ยงชีวิตก็ไม่มีพันธะที่จะต้องเกณฑ์ทหาร นอกจากนี้ การบอกว่าเราต้องตอบแทนด้วยการไม่ขัดผลประโยชน์ของรัฐก็ยังมีปัญหาในตัวเอง เพราะเป็นการรับเอาไว้อีกก่อนแล้วว่ากฎหมายทุกข้อไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐ แต่ในทางปฏิบัติเราอาจพบกฎหมายบางข้อที่อาจขัดต่อผลประโยชน์ภาพรวมในระยะยาวของรัฐได้ โดยกฎหมายนี้ยังคงอยู่เพราะความคิดอันล้าสมัยของผู้มีอำนาจ เราจึงสามารถพบกรณีที่ทำผิดกฎหมายไม่ได้เป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐ โดยกฎหมายเกณฑ์ทหารก็เป็นหนึ่งในนั้น การเกณฑ์ทหารขัดผลประโยชน์ภาพรวมในระยะยาวของรัฐในหลายด้านซึ่งจะขยายความต่อไปในการตอบข้อแย้งในส่วนที่สาม ด้วยประเด็นเหล่านี้ทั้งหมดการเกณฑ์ทหารจึงไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองในลักษณะของวอร์กเกอร์ได้

ส่วนในทัศนะความกตัญญูแบบพุทธวิทย์จะไม่พบปัญหาแบบวอร์กเกอร์ เพราะพลเมืองคนอื่น ๆ สามารถเสียสละในระดับเดียวกับการเสี่ยงชีวิตได้ หากมองว่ารัฐเป็นผลประโยชน์ที่เพื่อนพลเมืองจำนวนหนึ่งมอบให้เรา ในกรณีของการเกณฑ์ทหาร ผลประโยชน์นี้ก็คือ ความปลอดภัยจากการถูกรุกราน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่พลเมืองจำนวนหนึ่งยอมเคารพกฎเกณฑ์ทหาร และเสี่ยงชีวิตเป็นทหารเพื่อปกป้องสภาวะการณ์อันปกติสุข ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นรัฐ ถ้าพิจารณาตามนี้ความกตัญญูต่อเพื่อนพลเมืองก็ดูเพียงพอที่จะเรียกร้องให้เสี่ยงชีวิตไปเป็นทหารเกณฑ์ได้ แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจะพบว่าคำอธิบายข้างต้นมีปัญหาในลักษณะการทวนคำถาม (begging the question) เนื่องจากการเกณฑ์ทหารเป็นเพียงวิธีเดียวที่พลเมืองจะเสียสละได้ในระดับการเสี่ยงชีวิตเพื่อให้ผลประโยชน์แก่เพื่อนพลเมืองได้ ถ้าไม่มีการเกณฑ์ทหารตั้งแต่ต้น ก็ไม่มีพันธะที่แข็งแรงพอที่จะเรียกร้องให้เราเสี่ยงชีวิตเพื่อเกณฑ์ทหารได้ เมื่ออ้างว่าเรามีพันธะจากการที่เพื่อนพลเมืองเสียสละยอมเกณฑ์ทหาร จึงเป็นการยอมรับล่วงหน้าไว้ก่อนแล้วว่าต้องมีระบบทหารเกณฑ์ที่เป็นพันธะทางการเมือง กล่าวคือ เป็นการใช้การเกณฑ์ทหารเพื่อให้ความชอบธรรมแก่หนี้ความกตัญญู และใช้หนี้ความกตัญญูนั้นให้ความชอบธรรมแก่การเกณฑ์ทหารอีกทอดหนึ่ง การอ้างเป็นงูกินหางนี้จึงไม่ต่างจากการทวนคำถามที่ไม่ได้ให้เหตุผลอะไรใหม่ต่อการอภิปราย อีกทั้ง ยังทำให้เกิดคำถามต่อได้ว่าหนี้ความกตัญญูหรือการเกณฑ์ทหารเกิดขึ้นก่อนกัน การเกณฑ์ทหารเกิดก่อนไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีหนี้ความกตัญญู เราก็ไม่มีเหตุผลให้ต้องยอมเกณฑ์ทหาร ขณะเดียวกันหนี้ความกตัญญูก็เกิดก่อนไม่ได้ เพราะถ้ายังไม่มีการเกณฑ์ทหาร เราก็ไม่ได้ติดหนี้ความกตัญญูในระดับต้องยอมเสี่ยงชีวิต ทางออกเดียวของปัญหานี้ก็คือต้องแสดงให้เห็นว่าการเกณฑ์ทหารเป็นเงื่อนไขจำเป็นของการมีสภาวะการณ์ที่สงบสุข โดยการทำความเข้าใจจะทำให้เราจำเป็นต้องเริ่มเกณฑ์ทหารแม้ว่าจะยังไม่ติดหนี้ความกตัญญูในระดับต้องยอมเสี่ยงชีวิตก็ตาม เพราะการไม่เกณฑ์ทหารมีนัยหมายถึงความพังพินาศของสภาวะการณ์อันสงบสุขทั้งหมด อย่างไรก็ตาม เพื่อพิจารณาต่อไปก็จะต้องพบทางออกนี้เป็นทางตัน เพื่อให้เข้าใจมากขึ้น ขอเริ่มจากการวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในทฤษฎีความกตัญญูของพุทธวิทย์ โดยจะพบว่ามีความโครงสร้างดังนี้

(ค) พลเมืองจำนวนหนึ่ง “เคารพกฎหมาย” จึงก่อให้เกิดความปกติสุข⁴ เราที่ได้รับความปกติสุขต้องตอบแทนด้วยการ “เคารพกฎหมาย”

ถ้าโครงสร้างการอ้างเหตุผล (ค) นี้ถูกต้องในทุกกรณีจริง เราจะต้องสามารถลดทอนคำว่า “เคารพกฎหมาย” ให้กลายเป็นกฎข้อหมายเฉพาะต่าง ๆ ได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหา เมื่อลองแทนดูจะได้ตัวอย่างต่อไปนี้

- (ง) พลเมืองจำนวนหนึ่ง “เคารพกฎไม่ฆ่าผู้อื่น” จึงก่อให้เกิดความปกติสุข เราที่ได้รับความปกติสุขต้องตอบแทนด้วยการ “เคารพกฎไม่ฆ่าผู้อื่น”
- (จ) พลเมืองจำนวนหนึ่ง “เคารพกฎหมายทาส” จึงก่อให้เกิดความปกติสุข เราที่ได้รับความสงบสุขต้องตอบแทนด้วยการ “เคารพกฎหมายทาส”

เมื่อพิจารณาโดยละเอียดจะเห็นความต่างระหว่างการอ้างเหตุผล (ง) และการอ้างเหตุผล (จ) ได้ไม่ยาก หากเราเชื่อตามทฤษฎีของพุดวิทย์ การอ้างเหตุผล (ง) ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด แต่สำหรับการอ้างเหตุผล (จ) จะเป็นตรรกะวิบัติที่มีปัญหา ความต่างนี้มาจากลักษณะของกฎเฉพาะที่ไปใส่แทนที่คำว่า “เคารพกฎหมาย” ในการอ้างเหตุผล (ง) “กฎไม่ฆ่าผู้อื่น” เป็นเงื่อนไขจำเป็นของการเกิดความเป็นปกติสุข เราไม่สามารถจินตนาการถึงสภาวะปกติสุขที่มีฆ่ากันได้เลย ในทางตรงกันข้าม สำหรับการอ้างเหตุผล (จ) “กฎหมายทาส” ไม่ได้เป็นเงื่อนไขจำเป็นของความเป็นปกติสุข แม้บางคนอาจจะอ้างว่ากฎหมายทาสทำให้เรามีแรงงานราคาถูกจำนวนมากที่สามารถใช้ประโยชน์ในการสร้างความมั่นคงและความสงบสุขของรัฐได้ แต่เรายังสามารถจินตนาการถึงสภาวะปกติสุขที่ไม่มีกฎหมายทาสได้เช่นกัน อีกทั้ง เรายังสามารถโต้เถียงเกี่ยวกับความชอบธรรมของกฎหมายทาสได้ด้วย จากการสำรวจรายละเอียดการอ้างเหตุผลนี้จึงสรุปได้ว่ากฎหมายที่พุดวิทย์พูดถึงนี้ต้องเป็นกฎซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นของสภาวะปกติสุขเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การยอมรับไว้ก่อนว่าพลเมืองมีการไม่ฆ่าผู้อื่นเป็นพันธะทางการเมืองอยู่แล้วจึงไม่สร้างปัญหา แต่จะเป็นปัญหาในกรณียอมรับไว้ก่อนว่าความปกติสุขเกิดได้จากกฎหมายทาส ซึ่งไม่ใช่เงื่อนไขจำเป็น เมื่อลองเอากฎหมายการเกณฑ์ทหารมาวิเคราะห์ด้วยโครงสร้างเดียวกัน จะได้ดังนี้

- (ฉ) พลเมืองจำนวนหนึ่ง “เคารพกฎเกณฑ์ทหาร” จึงก่อให้เกิดความปกติสุข เราที่ได้รับความปกติสุขต้องตอบแทนด้วยการ “เคารพกฎเกณฑ์ทหาร”

⁴ความปกติสุขนี้มาจากความเป็นรัฐในฐานะโครงข่ายกฎหมายที่เป็นประโยชน์ซึ่งนำไปสู่สภาวะความเป็นปกติสุข

จะเห็นได้ว่า “ยอมเกณฑ์ทหาร” มีลักษณะเดียวกับ “กฎหมายทาส” คือ เรายังสามารถตั้งคำถามเรื่อง ความชอบธรรมกับการเกณฑ์ทหารได้ และเราก็สามารถจินตนาการถึงสภาวะปกติสุขที่ทุกคนไม่ยอมเกณฑ์ทหารได้ โดยอาจจะใช้ระบบอื่นทดแทน เช่น ระบบว่าจ้างทหารอาชีพ เป็นต้น กล่าวได้ว่า “กฎเกณฑ์ทหาร” ไม่ใช่เงื่อนไขจำเป็นของสภาวะปกติสุข ด้วยเหตุนี้การเกณฑ์ทหารจึงไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองจากความ กตัญญูในทฤษฎีของพุดพิทย์ได้ นอกจากนี้ หากลองมองในมุมกลับ ทฤษฎีความกตัญญูทั้งสองแบบนี้อาจมี นัยเรียกร้องให้พลเมืองออกมาต่อต้านการเกณฑ์ทหารด้วยซ้ำ ความกตัญญูไม่ได้เรียกร้องให้เราปฏิบัติตาม ความต้องการของผู้ให้ประโยชน์ แต่เรียกร้องให้เราปฏิบัติโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ให้ประโยชน์เป็นสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น เพื่อนพลเมืองดีอาจเปรียบได้กับพ่อที่ป่วยหนัก แต่ก็ยังขอให้เพื่อนฝูงยืมเงินจนไม่มีเงิน สำหรับรักษาตัว ความกตัญญูอาจจะเรียกร้องให้เราหาทางหยุดพฤติกรรมของพ่อ โดยอาจถึงขั้นต้องขัดใจพ่อ หรือยอมให้พ่อโกรธ แต่ก็เพราะนั่นเป็นการทำไปเพื่อประโยชน์ของพ่อเอง เช่นเดียวกับการเกณฑ์ทหาร หากเรา พิสูจน์ได้ว่าการเกณฑ์ทหารทำให้รัฐหรือเพื่อนพลเมืองคนอื่นโดยรวมแย่ลงกว่าการไม่มีการเกณฑ์ทหาร พันธะ การเมืองจากความกตัญญูก็จะเรียกร้องถึงขั้นให้เราต้องออกมาเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการเกณฑ์ทหารด้วย เช่นกัน

จากการอภิปรายข้างต้นทั้งหมด สรุปได้ว่าพันธะทางการเมืองไม่ว่าจะมาจากฐานแบบความยินยอม หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม หรือความกตัญญู ก็ไม่อาจมีอำนาจครอบคลุมพอจะบังคับเกณฑ์ทหารได้ เนื่องจากมีหลักการภายในที่จะต้องขัดแย้งกับการเกณฑ์ทหารทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้รัฐจึงไม่มีอำนาจบังคับเกณฑ์ ทหารมาตั้งแต่ต้น

3. ข้อโต้แย้งจากทัศนะพันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสะมาริตัน

หากพิจารณาภาพรวมจะพบว่าหนึ่งในลักษณะการอ้างเหตุผลสำคัญที่บทความนี้ใช้เพื่อแสดงว่าการ เกณฑ์ทหารไม่เป็นพันธะทางการเมืองก็คือ การพิสูจน์ว่าความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตเป็นสิ่งที่เกินออกไปจากขอบเขต พันธะทางการเมือง ด้วยเหตุที่ทฤษฎีพันธะทางการเมืองสามกลุ่มข้างต้นมีลักษณะบางประการที่ปกป้องตัว ปัจเจบุคคลไม่ให้ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตจากการผูกมัดตนเองให้ทำตามคำสั่งของรัฐ การเกณฑ์ทหารซึ่งเป็ นการเสี่ยงชีวิตจึงเกินออกไปจากนอกขอบเขตที่จำกัดนี้ของทฤษฎีพันธะทางการเมืองชนิดข้างต้น และทำให้ถูก มองได้ว่าเป็นการเรียกร้องจากรัฐที่มากเกินไป อย่างไรก็ตาม อุปสรรคใหญ่ของการอ้างเหตุผลลักษณะนี้ก็คือ การต้องเผชิญกับทฤษฎีพันธะทางการเมืองที่มีอำนาจมากพอจะผูกมัดพลเมืองให้ออกไปเสี่ยงชีวิตได้ และมี ขอบเขตกว้างพอจะรองรับอำนาจดังกล่าวได้ หนึ่งในทฤษฎีที่มีลักษณะดังกล่าวอย่างโดดเด่นก็คือ ทฤษฎี พันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสะมาริตันของคริสโตเฟอร์ เวลล์แมน (Christopher Wellman)

ทัศนะหน้าที่แบบสะมาริตันมีที่มาจากเรื่องเล่าเกี่ยวกับชาวสะมาริตันผู้ใจดี (The Good Samaritan) ใน พระคัมภีร์ไบเบิลที่พระเยซูทรงเล่าเพื่อตอบคำถามว่าจากคำสอนของพระองค์ใครบ้างที่ถือว่าเป็นเพื่อนบ้านที่ เราต้องรักเหมือนที่รักตนเอง ทรงเล่าว่ามีชาวยิวถูกปล้นระหว่างเดินทาง โดยเขาถูกทุบตีจนเกือบตาย และทิ้ง ไว้ข้างทาง บังเอิญว่ามีพระผ่านมาเห็น แต่พระก็เดินทางต่อโดยไม่ช่วยอะไร ต่อมาก็มีชาวเมืองเลวีเดินผ่านมา

และก็เดินผ่านไปโดยไม่ช่วยอะไรอีกเช่นกัน ทั้งนี้ที่สองคนผ่านไปโดยไม่ช่วยเหลือนั้นอาจเพราะการเกิดทางสมัยนั้นค่อนข้างอันตราย และพวกเขาก็กลัวจะชาวยิวคนนี้อาจเป็นโจรที่ดักปล้น จนกระทั่งมีชายชาวสะมาริตันผ่านมาเป็นคนที่สาม แม้ด้วยบริบทในยุคนั้น เผ่าพันธุ์ของชาวยิวและชาวสะมาริตันเป็นศัตรูกัน แต่เขาก็เข้าไปช่วยดูแลทำแผลให้ด้วยน้ำมันกับเหล้าองุ่น และยังพาชาวยิวคนนั้นขึ้นรถของตนเพื่อเดินทางดูแลรักษาพยาบาลที่โรงแรมแห่งหนึ่งด้วย อีกทั้งเขายังชวนต่อมาชาวสะมาริตันก็ยังให้เงินแก่คนดูแลโรงแรม พร้อมฝากฝังว่า “จงดูแลเขา หากท่านใช้เงินเกิน เมื่อฉันกลับมาจะชดเชยให้” ทศนะหน้าที่แบบสะมาริตันหรือสะมาริตันนิยม (Samaritanism) จึงเป็นหลักที่เชื่อว่ามนุษย์มีหน้าที่ตามธรรมชาติต้องช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ แม้ต้องเสี่ยงชีวิตของตนก็ตาม ซึ่งจะต่างจากทศนะแบบเจตจำนงนิยม (Voluntarism) ซึ่งหลายคนคุ้นเคยที่มองว่ามนุษย์มีหน้าที่ตามธรรมชาติเพียงแค่มิทำร้ายผู้อื่น แต่ไม่ได้มีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนวันเสียว่าปัจเจกบุคคลจะอาสาทำเอง

เวลล์แมนพัฒนาทฤษฎีพันธะทางการเมืองขึ้นมาจากแนวคิดหน้าที่แบบสะมาริตัน เพื่อจะนำไปสู่ข้อสรุปว่าพลเมืองมีพันธะทางการเมืองต่อรัฐ เขาประยุกต์หน้าที่แบบสะมาริตันบนฐานของสามข้อหลัก ได้แก่

- (1) รัฐมอบผลประโยชน์ที่สำคัญมากในระดับความเป็นความตาย (vitality)
- (2) ผลประโยชน์เหล่านี้ไม่สามารถเกิดได้หากปราศจากรัฐ
- (3) รัฐสามารถมอบผลประโยชน์เหล่านี้ได้โดยไม่เรียกค่าที่ไม่สมเหตุผลผลจากพลเมือง

สำหรับข้ออ้างที่ (1) เขาสนับสนุนว่าหากปราศจากรัฐแล้วพลเมืองจะต้องใช้ชีวิตอยู่ในสภาวะโกลาหลที่อันตราย (perilous chaos) เพราะแม้ในกรณีที่ทุกคนเป็นคนดีและเคารพสิทธิของผู้อื่นก็ตาม การไม่มีรัฐจะทำให้เกิดความขัดแย้งเพราะไม่มีกฎที่ระบุชัดเจน โดยกฎนี้จะออกได้โดยรัฐเท่านั้น เช่น กฎหมายกรรมสิทธิ์ในการผลิตงานร่วมกัน เป็นต้น อีกทั้ง ถ้าไม่มีรัฐแล้ว หากมีคนไม่ดีแม้เพียงไม่กี่คนก็อาจทำให้เกิดการเอาเปรียบ เกิดความขัดแย้ง ทำให้คนที่เหลือกลายเป็นคนไม่ดีตามไปด้วย โดยมีแต่รัฐเท่านั้นที่ป้องกันกรณีเช่นนี้ได้ ด้วยการออกกฎหมายกำจัดคนไม่ดีตั้งแต่แรก นอกจากนี้ หากไม่มีรัฐ ก็จะไม่มียุทธศาสตร์ของการยุติธรรมของรัฐ จึงจะทำให้เกิดความขัดแย้งจากการลงโทษเพราะเป็นไปได้ที่จะเกิดการลงโทษผิดคนหรือลงโทษรุนแรงเกินไป ซึ่งจะทำให้การแก้แค้นไม่จบไม่สิ้น โดยรัฐสามารถป้องกันความขัดแย้งนี้ได้ด้วยการตั้งสถาบันศาลที่สืบหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นศูนย์กลางในกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุนี้รัฐจึงมอบประโยชน์สำคัญระดับความเป็นความตายด้วยการป้องกันไม่ให้พลเมืองต้องอยู่ในสภาวะโกลาหลที่อันตราย (Wellman, 2005)

สำหรับข้ออ้างที่ (2) เวลล์แมนให้เหตุผลสนับสนุนผ่านการโต้แย้งข้อเสนอของนักกอนาธิปไตยอย่างเมอร์เรย์ รัธบาร์ด (Murray Rothbard) ซึ่งเสนอให้มีบริษัทประกัน (protective agencies) ที่ทำหน้าที่จัดการความขัดแย้งแทนรัฐ (Rothbard, 1978) โดยเวลล์แมนแสดงให้เห็นว่าบริษัทประกันไม่อาจทำหน้าที่ได้แบบเดียวกับที่รัฐทำได้ เพราะขอบเขตไม่ครอบคลุมไปถึงคนที่ไม่ซื้อประกันและคนที่ซื้อประกันของบริษัทอื่น ๆ ดังนั้น จึงมีเพียงรัฐเท่านั้นที่จะหยุดความขัดแย้งซึ่งจะนำไปสู่สภาวะโกลาหลที่อันตรายได้ (Wellman, 2005)

สำหรับข้ออ้างที่ (3) เขาอธิบายสนับสนุนว่าเมื่อเทียบพันธะกับผลประโยชน์ที่ได้ซึ่งคือ การไม่ต้องตกอยู่ในสภาวะอันตรายที่เลวร้ายแล้ว รัฐไม่ได้เรียกร้องจากพลเมืองมากเกินไปเลย แต่ละคนเพียงแค่เสียภาษีและทำตามกฎหมายเท่านั้น กล่าวได้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนที่พลเมืองคุ้มค่ามากเมื่อเทียบระหว่างสิ่งที่ต้องเสียไปกับสิ่งที่ได้มา เวลล์แมนใช้สามข้ออ้างข้างต้นเป็นฐานในการสร้างพันธะทางการเมืองขึ้นจากหน้าที่แบบสะมาริตัน ถ้าหน้าที่แบบสะมาริตันคือการเข้าช่วยเหลือคนที่กำลังตกอยู่ในอันตราย ก็จำเป็นต้องมีรัฐเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้คนจากสภาวะโกลาหลที่อันตราย การใช้กฎหมายบังคับพลเมืองแม้บางกรณีจะเป็นการสิทธิของปัจเจกบุคคล แต่สิทธิเหล่านี้ก็สามารถถูกละเมิดได้อย่างชอบธรรมเพื่อช่วยเหลือคนอื่นที่ตกอยู่ในอันตราย เขายกตัวอย่างประกอบว่าเอมีกำลังป่วยหนักต้องไปเข้าพบแพทย์ด่วน เบธที่อยู่บริเวณนั้นมีพันธะต้องพาเอมีไปโรงพยาบาล แต่ตรงนั้นไม่มีรถอื่นเลยนอกจากรถของเคิร์ทที่จอดทิ้งไว้ ในกรณีนี้จะเห็นได้ว่าแม้เบธจะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วยการใช้รถของเคิร์ทเพื่อพาเอมีไปโรงพยาบาลโดยไม่ได้ขออนุญาตเคิร์ทก่อน แต่การละเมิดในกรณีเช่นนี้ทำได้อย่างชอบธรรมโดยที่เราไม่อาจตำหนิเบธได้ เมื่อพิจารณาครั้งนี้จะพบว่ารถของเคิร์ทซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่จะช่วยชีวิตเอมีได้นั้นก็เหมือนกับรัฐซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่จะช่วยเพื่อนร่วมชาติของเราให้พ้นจากสภาวะอันตรายได้ และในลักษณะเดียวกับที่เบธมีหน้าที่ต้องขับรถพาเอมีไปโรงพยาบาล เราทุกคนก็จึงมีหน้าที่เชื่อฟังกฎหมายของรัฐ การให้เหตุผลเช่นนี้ของเวลล์แมนนำไปสู่อีกคำถามสำคัญก็คือ ทำไมเราต้องช่วยเหลือด้วยการเชื่อฟังกฎหมายเท่านั้น ไม่มีวิธีอื่น เช่น การบริจาคเงิน ที่จะทำให้เราเติมเต็มหน้าที่แบบสะมาริตันได้เลยหรือ เขาตอบคำถามนี้ด้วยการบอกว่ารัฐเป็นความร่วมมือแบบหนึ่ง การที่ความร่วมมือในอัตราส่วนที่ใหญ่ขนาดนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีกฎหมาย หน้าที่ของพลเมืองจึงต้องเริ่มต้นจากการทำตามกฎหมายก่อน กล่าวคือ รัฐมีหน้าที่ทำให้เกิดความร่วมมือในระดับใหญ่ รัฐจะทำเช่นนี้ไม่ได้ถ้าทุกคนไม่ทำตามกฎหมาย ถ้ารัฐไม่สามารถทำให้เกิดความร่วมมือได้ก็จะทำให้ทุกคนตกอยู่ในสภาวะอันตราย ดังนั้น รัฐจึงชอบธรรมที่จะบังคับพลเมืองให้ทำตามกฎหมาย และพลเมืองทุกคนก็ต้องทำตามกฎหมาย เว้นแต่ในกรณีเดียวคือรัฐที่ขาดชอบธรรม เพราะกดขี่พลเมืองให้มีคุณภาพชีวิตแย่เสียยิ่งกว่าตกอยู่ในความโกลาหลที่อันตราย (Wellman, 2005)

ทฤษฎีของเวลล์แมนปะทะกับคำถามสำคัญของบทความในประเด็นการเกณฑ์ทหารที่ว่ารัฐชอบธรรมไหมที่จะออกกฎหมายบังคับให้พลเมืองออกไปเสี่ยงชีวิตในสนามรบเพื่อปกป้องรัฐ พันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสะมาริตันมีอำนาจเพียงพอในระดับนั้นไหม ในแง่หนึ่งทฤษฎีนี้มีลักษณะเด่นที่สามารถจัดให้อยู่ในกลุ่มของทฤษฎีหน้าที่ตามธรรมชาติ (The Principle of Natural Duty) ซึ่งอ้างว่าพันธะทางการเมืองมีลักษณะเป็นหน้าที่ตามธรรมชาติที่อยู่ภายในของมนุษย์ในฐานะผู้กระทำเชิงศีลธรรม ดังนั้น พันธะทางการเมืองจึงมีอำนาจผูกมัดพลเมืองเชื่อฟังในระดับเดียวกับหน้าที่ทางศีลธรรม ข้อสังเกตก็คือ เราจะเห็นได้ว่าหลายครั้งพันธะทางศีลธรรมสามารถเรียกร้องได้ถึงในระดับการเสี่ยงชีวิตหรือสละชีวิตของปัจเจกบุคคล โดยทฤษฎีพันธะทางการเมืองของเวลล์แมนก็ทรงพลังในระดับใกล้เคียงกัน หน้าที่แบบสะมาริตันจึงดูเหมือนจะทรงอำนาจพอที่จะเรียกร้องให้พลเมืองออกไปเสี่ยงชีวิตเพื่อปกป้องให้รัฐยังคงอยู่ต่อไปได้อย่างมีเสถียรภาพโดยนัยก็คือ หากไม่มีรัฐ พลเมืองทุกคนจะต้องตกอยู่ในสภาวะโกลาหลที่อันตราย การปกป้องรัฐให้คงอยู่จึง

เป็นการช่วยเหลือเพื่อร่วมชาติไม่ให้ต้องตกอยู่ในสภาวะอันตราย และหากเทียบกับสภาวะอันตรายที่ไม่มีรัฐ ซึ่งเป็นความเลวร้ายอย่างถึงที่สุด การแบกรับความเสี่ยงจากการเป็นทหารเกณฑ์ก็เป็นราคาที่สมเหตุสมผล

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะพบว่ามีความหลายจุดในตัวทฤษฎีที่จะเกิดความขัดแย้งหากยอมรับให้การเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมือง โดยสามารถแบ่งการแย้งออกได้เป็นสองส่วนใหญ่ ได้แก่ ส่วนหน้าที่ของสมาชิกรัฐและส่วนข้ออ้างสามข้อที่เป็นฐานของทฤษฎี สำหรับส่วนแรก สามารถแย้งได้ว่าหน้าที่แบบสมาชิกรัฐซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีนี้กำลังป้องกันไม่ให้เกิดการเกณฑ์ทหารในตัวเอง ทฤษฎีของเวลล์แมนเริ่มจากฐานที่รับเอาไว้ก่อนว่าหน้าที่แบบสมาชิกรัฐเป็นหน้าที่ตามธรรมชาติที่เราทุกคนต้องมีต่อเพื่อนมนุษย์คนอื่นโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ข้ออ้างที่รับไว้ก่อนนี้เองที่จะแย้งต่อการเกณฑ์ทหารทั้งในระดับแคบและระดับกว้าง ในระดับแคบ การที่เราทุกคนมีหน้าที่แบบสมาชิกรัฐนั้นหมายความว่าพวกเราทุกคนมีหน้าที่ตามธรรมชาติที่จะไม่ทำร้ายผู้อื่นและช่วยเหลือผู้เดือดร้อน เป้าหมายของการเกณฑ์ทหารคือเพื่อให้ออกไปรบในสงคราม ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องทำร้ายฝ่ายตรงข้าม และเพิกเฉยเมื่อทหารฝ่ายตรงข้ามกำลังเดือดร้อน เมื่อหน้าที่ของการเป็นทหารขัดต่อหน้าที่ตามธรรมชาติทางศีลธรรม หน้าที่ทางศีลธรรมย่อมอยู่เหนือกว่า การเกณฑ์ทหารจึงไม่สามารถทำได้ ส่วนในระดับกว้าง การที่เราบ่มเพื่อปกป้องให้รัฐของเราคงอยู่ต่อไปได้อย่างมีเสถียรภาพนั้น มีด้านกลับก็คือ เรากำลังบั่นทอนหรือทำลายเสถียรภาพของรัฐอื่นที่เป็นศัตรูของเรา ซึ่งนั่นก็คือการปกป้องเพื่อร่วมชาติของเราจากสภาวะโกลาหลที่อันตรายด้วยการทำให้พลเมืองของรัฐอื่นต้องอยู่ในสภาวะโกลาหลที่อันตรายแทน ด้วยเหตุนี้หน้าที่แบบสมาชิกรัฐก็จะห้ามไม่ให้เกณฑ์ทหารไปรบ การยืนยันว่าอำนาจจากหน้าที่แบบสมาชิกรัฐสามารถบังคับให้เกิดการเกณฑ์ทหารได้เป็นการรับไปล่วงหน้าไว้ก่อนแล้วว่าเรามีหน้าที่ตามธรรมชาติทางศีลธรรมต่อพลเมืองในรัฐเดียวกันมากกว่าเพื่อนมนุษย์ในรัฐอื่น ๆ ซึ่งแนวคิดนี้นอกจากจะขัดหลักศีลธรรมทั่วไปที่มองว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับการให้คุณค่าอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ยังขัดต่อหน้าที่แบบสมาชิกรัฐโดยตรง เห็นได้จากเรื่องในพระคัมภีร์ที่แม่เฝ้าพันธู์ของชาวสะมาริตันเป็นศัตรูกับชาวยิว แต่ชาวสะมาริตันช่วยชาวยิว ซึ่งนั่นก็แสดงให้เห็นถึงแนวคิดข้างหลังว่าชาวสะมาริตันไม่ได้มีหน้าที่ต่อแม่เฝ้าพันธู์ของตนมากกว่ามนุษย์คนอื่น ๆ และมีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง นอกจากนี้ หน้าที่แบบสมาชิกรัฐยังอาจเรียกร้องถึงขั้นให้ปัจเจกบุคคลออกมาเคลื่อนไหวเชิงรุกเพื่อยกเลิกการเกณฑ์ทหารด้วยซ้ำ เพราะการเกณฑ์ทหารในตัวเองเป็นการบังคับให้ต้องละเมิดหน้าที่แบบสมาชิกรัฐ ดังเช่นแนวคิดหลักการ “persistent Samaritan perils” ที่แคนดิส เดลมาส์ (Candice Delmas) ได้เสนอไว้ว่า “... เมื่อกฎหมายนั้นห้ามไม่ให้เกิดการช่วยเหลือแบบสมาชิกรัฐ หน้าที่แบบสมาชิกรัฐจะสนับสนุนพันธะที่จะไม่เชื่อฟังกฎหมาย และจะสนับสนุนให้เข้ามีส่วนร่วมกระทำอาชญากรรมขึ้นเมื่อกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่ชอบธรรมเป็นอันตรายแก่ผู้คน” [ผู้เขียนแปล] (Delmas, 2014)

สำหรับส่วนที่สอง เป็นการแย้งที่ข้ออ้างสามข้อหลักของเวลล์แมน การแย้งเชิงกลยุทธ์อย่างตรงจุดที่สุดก็คือ การแย้งไปที่ข้ออ้างที่ (3) ไม่ใช่ข้ออ้างข้ออื่นนั้นแย้งไม่ได้เสียทีเดียว แต่เราไม่จำเป็นต้องแย้งข้ออ้าง

เหล่านี้นั้นอันจะเป็นการแย่งที่ไม่ตรงประเด็นของบทความ⁵ สำหรับแย้งข้ออ้างที่ (3) เมื่อพิจารณาในกรณีของการเกณฑ์ทหาร เราจะพบว่ารัฐมอบประโยชน์คือ ความปลอดภัยจากการถูกรุกราน และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนพลเมืองต้องยอมออกไปเสี่ยงชีวิตในสงคราม ด้วยเหตุนี้คำถามที่ข้ออ้างที่ (3) ก็คือ การเรียกร้องให้ออกไปเสี่ยงชีวิตเป็นการเรียกราคาที่ไม่สมเหตุสมผลจากพลเมืองหรือไม่ ทั้งนี้ แม้ข้ออ้างที่ (1) และข้ออ้างที่ (2) จะยังคงอยู่ แต่ถ้าพิสูจน์ได้ว่าการบังคับเกณฑ์ทหารเป็นการเรียกราคาที่ไม่สมเหตุสมผล การเกณฑ์ทหารก็ไม่สามารถเป็นพันธะทางการเมืองแบบหน้าที่สมาชิกรัฐได้ เพราะรัฐที่ชอบธรรมมีพันธะต้องเลือกทางเลือกที่ดีและคุ้มค่าที่สุดสำหรับพลเมือง

เมื่อเราบอกว่า “ราคาสมเหตุสมผล” มีนัยหมายถึงการบอกว่าราคาไม่แพงเกินไปเมื่อเทียบกับวิธีอื่น ๆ ที่จะได้มาซึ่งสิ่งนั้น ยกตัวอย่างให้เห็นภาพได้ว่าโรงพยาบาลรัฐบาลแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นโรงพยาบาลแห่งเดียวในละแวกนั้น บังคับขายยารักษาโรคให้ผู้ป่วยในราคาแผงละ 500 บาท ขณะที่ยาตัวเดียวกันนี้ เราสามารถซื้อจากร้านขายยาทั่วไปหรือโรงพยาบาลอื่น ๆ ได้ในราคาเพียงแผงละ 50 บาท กรณีนี้เราสามารถพูดได้ว่าโรงพยาบาลบังคับขายยาให้คนไข้ในราคาไม่สมเหตุสมผล ต่อให้ยานี้เป็นยาที่สำคัญต่อผู้ป่วยในระดับความเป็นความตายอย่างในข้ออ้าง (1) และโรงพยาบาลนี้เป็นโรงพยาบาลเดียวที่จะจ่ายยารักษาโรคนี้ให้ผู้ป่วยได้อย่างในข้ออ้างที่ (2) โดยเราก็พูดได้ว่าโรงพยาบาลนี้ก็กำลังทำสิ่งที่ไม่ชอบธรรมอยู่ แต่หากเปลี่ยนราคาในตัวอย่างเล็กน้อยเป็นโรงพยาบาลขายให้คนไข้ในราคาแผงละ 100 บาทแทน กรณีนี้เราพูดไม่ได้ว่าเป็นราคาที่สมเหตุสมผล เพราะ 50 บาทเป็นส่วนต่างที่ไม่ได้มากอย่างมีนัยสำคัญ เราอาจยังพอเข้าใจได้ว่าเป็นค่าขนส่ง ค่าจ้างบุคลากร หรือค่าดำเนินการของโรงพยาบาลก็ได้ ดังนั้น หากจะพิสูจน์ว่าการเกณฑ์ทหารเพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัยจากการถูกรุกรานเป็นการเรียกราคาที่ไม่สมเหตุสมผลจากพลเมือง ก็จำเป็นต้องพิสูจน์ในสองขั้น ได้แก่ ขั้นแรกพิสูจน์ว่ามีทางเลือกอื่นนอกจากการเกณฑ์ทหารที่จะมอบความปลอดภัยแบบเดียวกันให้พลเมืองได้ และขั้นที่สองพิสูจน์ว่าเลือกอื่นนั้นเรียกราคาที่ต่ำกว่า โดยต้องต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญด้วย

สำหรับขั้นแรกนั้น รัฐสามารถมอบความปลอดภัยชนิดเดียวกันให้แก่พลเมืองได้ด้วยการจ้างทหารอาชีพ (professional soldier) ให้ทำหน้าที่แทนทหารเกณฑ์ (conscripted soldier) ที่ต้องบังคับแรงงานจากพลเมือง ทหารอาชีพในที่นี้หมายถึงกลุ่มคนที่สมัครใจเลือกทำอาชีพเป็นทหาร และก็ต้องฝึกฝนทักษะเฉพาะเพื่อเป็นทหารไม่ต่างจากอาชีพอื่นที่ต้องฝึกทักษะวิชาชีพของตน กระนั้น ผู้สนับสนุนการเกณฑ์ทหารอาจแย้งได้ว่าความปลอดภัยที่ได้จากทหารเกณฑ์ของรัฐนั้นต่างจากทหารอาชีพ เพราะรัฐ ทหารเกณฑ์ และพลเมืองยึดโยง

⁵สาเหตุที่ไม่แย้งข้ออ้างที่ (1) เพราะยากจะพิสูจน์ว่าความปลอดภัยจากการเกณฑ์ทหารเป็นสิ่งที่สำคัญในระดับความเป็นความตายหรือไม่มีส่วนในการป้องกันไม่ให้เกิดสภาวะที่อันตราย และต่อให้แย้งได้ครบถ้วนไม่ได้มีนัยสำคัญพอจะล้มการอ้างเหตุผลทั้งหมด ส่วนข้ออ้างที่ (2) เป็นข้ออ้างเรื่องการมีรัฐซึ่งขึ้นข้ออ้างที่มีนัยใช้แย้งไปที่ข้อเสนอของกลุ่มที่คณะแบบอนาธิปไตย ทั้งนี้ บทความนี้กำลังอ้างเพียงแค่ว่ารัฐไม่ชอบธรรมที่จะบังคับเกณฑ์ทหาร ซึ่งหัวข้ออภิปรายนี้เป็นที่ยอมรับการมีอยู่ของรัฐโดยนัยเพื่อเป็นฐานในการโต้เถียง เนื่องจากการจะถกเถียงเรื่องขอบเขตของพันธะทางการเมืองได้ต้องยอมรับไปก่อนว่ามีรัฐประเด็นหลักของบทความที่ว่าเกณฑ์ทหารไม่ใช่พันธะทางการเมืองจึงไม่ใช่ข้อถกเถียงในฝั่งคณะแบบอนาธิปไตยที่ไม่ยอมรับรัฐ การปฏิเสธว่าไม่จำเป็นต้องมีรัฐจึงจะทำให้บทความนี้ย้อนแย้งในตัวเอง ดังนั้น การโต้แย้งเวลล์แมนว่าประโยชน์เกิดได้โดยไม่ต้องอาศัยรัฐจึงเป็นความพยายามสนับสนุนที่คณะแบบอนาธิปไตยประเด็นที่อยู่นอกขอบเขตการพิจารณาในการพิสูจน์สำหรับข้ออ้างที่ (2) จึงอาจยอมรับไปก่อนได้ว่าต้องมีรัฐก่อนเท่านั้นผลประโยชน์อย่างความปลอดภัยนี้จึงเกิดขึ้นได้ เพราะแม้เราจะยอมรับเช่นนั้นไป เราก็ยังมีเหตุผลอันดีที่จะตั้งคำถามต่อวิธีการได้มาซึ่งประโยชน์ของรัฐได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่

ด้วยพันธะทางการเมืองที่จะต้องไม่ทรยศซึ่งกันและกัน ขณะทหารอาชีพยึดโยงกับผู้จ้างด้วยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่ทั้งสองฝ่ายมองว่าคุ้มค่า ดังนั้น หากทหารอาชีพได้ได้รับเสนองานในจำนวนที่มากกว่าก็อาจมองว่าสัญญาที่ทำเอาไว้ก่อนไม่คุ้มค่า และทรยศไปอยู่ฝ่ายที่ให้เงินมากกว่าก็ได้ เราจึงไม่อาจไว้วางใจทหารอาชีพได้เท่าทหารเกณฑ์ หากพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าข้อวิจารณ์นี้ไม่ได้สร้างปัญหาให้แก่ระบบทหารอาชีพ เนื่องจากประการแรก ทหารอาชีพก็ต้องยึดถือจรรยาบรรณของทหารอาชีพ เราจึงเชื่อใจทหารอาชีพได้ในระดับเดียวกับที่เราเชื่อใจแพทย์ว่าจะรักษาเราอย่างสุดความสามารถ หรือเชื่อใจว่าครูจะสอนบุตรหลานของเราอย่างถูกต้อง เป็นต้น ประการที่สอง โครงสร้างของรัฐยังคงอยู่ในรูปแบบที่เสนอนี้ และทหารอาชีพก็ยังสังกัดอยู่ใต้รัฐในฐานะลูกจ้างของรัฐ จึงไม่ยากที่รัฐออกแบบโครงสร้างหน่วยงานหรือออกกฎหมายเพื่อควบคุมให้ทหารอาชีพรักษารายาบรรณเหมือนอย่างที่ทำเพื่อกำกับอาชีพข้าราชการอื่นภายใต้สังกัดของรัฐ

ส่วนขั้นที่สอง ต้องพิสูจน์ว่าการจ้างทหารอาชีพนี้เรียกว่าการเกณฑ์ทหารอย่างมีนัยสำคัญ การอ้างว่า “ราคาต่ำกว่า” ในที่นี้เข้าใจได้ว่าหมายถึงพลเมืองมีสิ่งที่จะต้องเสียไปน้อยกว่า โดยจะขอแยกอภิปรายเป็นระดับจุลภาคและระดับมหภาค ในระดับจุลภาค หากใช้รูปแบบทหารอาชีพเข้ามาทดแทน ประโยชน์แรกที่เป็นระดับบุคคลจะได้รับคือได้เสรีภาพในการเลือกชีวิตของตนเอง ได้ฝึกฝนเพื่อความก้าวหน้าในเส้นทางที่ตนเลือกตนโดยไม่ต้องเสียเวลาเกณฑ์ทหาร ได้เลือกเองว่าจะยอมเอาชีวิตไปเสี่ยงในสนามรบหรือไม่ ลำพังแค่เสรีภาพของพลเมืองก็มีความพอจะบอกได้แล้วว่าการใช้ทหารอาชีพมีราคาน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญแล้ว แต่นอกจากประเด็นเรื่องเสรีภาพ การทดแทนการเกณฑ์ทหารด้วยทหารอาชีพจะช่วยให้ประโยชน์แก่ทั้งบุคคลที่ไม่ต้องการเป็นทหารและต้องการเป็นทหาร อย่างที่ได้กล่าวไปแล้วว่าสำหรับคนที่ไม่อยากเป็นทหารจะได้เสรีภาพที่จะเลือกไม่เป็นทหาร แต่ประโยชน์ข้อเดียวกันนี้ก็อาจทำให้ผู้สนับสนุนการเกณฑ์ทหารวิจารณ์ได้ว่าถ้าในกรณีที่พลเมืองทุกคนไม่อยากเป็นทหารเลยแม้แต่คนเดียว แล้วใครจะทำหน้าที่ทหาร คำตอบต่อข้อวิจารณ์นี้ก็คือรัฐจะต้องใช้กลไกตลาดเพิ่มอุปสงค์ของการเป็นทหารอาชีพด้วยการเพิ่มเงินค่าจ้างและสวัสดิการให้พลเมืองอยากเป็นทหารมากขึ้น บางคนอาจแย้งต่อว่าการเพิ่มค่าจ้างกับสวัสดิการทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่ข้อแย้งนี้ตอบได้ว่าการทำเช่นนั้นก็เป็นสิ่งที่รัฐต้องทำในฐานะนายจ้างที่เป็นธรรมควรต้องจ่าย ถ้าผู้บริหารระดับสูงได้เงินเดือนเยอะกว่าพนักงานทั่วไปเพราะต้องรับความเสี่ยงมากกว่า ทหารอาชีพที่ต้องแบกรับความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตก็ควรได้ค่าจ้างสูงและสวัสดิการที่ดีอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้คนที่อยากเป็นทหารจึงได้ประโยชน์จากการใช้ทหารอาชีพทดแทนในแง่ที่จะได้ค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมกับความเสี่ยงที่ต้องแบกรับ ส่วนในระดับมหภาค ในช่วงที่ไม่มีสงครามการเกณฑ์ทหารเป็นการทำให้สูญเสียแรงงานในระบบเศรษฐกิจไปโดยไม่จำเป็นหรืออย่างน้อยที่สุดการเสียเวลาหลายปีไปเกณฑ์ทหารก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะในอาชีพของตนเอง ทำให้พลเมืองโดยรวมไม่อาจพัฒนาความสามารถได้ดีเท่าที่ควร กว่าชีวิตจะตั้งตัวมีเสถียรภาพได้ก็ต้องรอให้ผ่านการเกณฑ์ทหารไปก่อน ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภาพใหญ่ นอกจากนี้ต่อให้อยู่ในภาวะสงครามจริง การเกณฑ์พลเมืองมาฝึกทหารสองหรือสามปีเพื่อไปรบก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าทหารอาชีพที่ฝึกมาทั้งชีวิตเพื่อรบ จากการให้เหตุผลข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้ระบบทหารอาชีพทดแทนระบบเกณฑ์ทหารเป็นการทางเลือกที่มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญ นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าเกณฑ์ทหารเพื่อแลกกับความ

ปลอดภัยจากการถูกรุกรานจึงเป็นการเรียกราคาที่แพงไปอย่างไม่สมเหตุสมผลจากพลเมือง ดังนั้น การเกณฑ์ทหารจึงขัดกับข้ออ้างที่ (3) ซึ่งส่งผลให้พันธะทางการเมืองจากทฤษฎีของเวลล์แมนจึงไม่สามารถรองรับการเกณฑ์ทหารได้ นอกจากนี้ ต่อให้วิจารณ์โดยอาศัยข้ออ้างที่ว่าไม่มีรัฐที่จะจัดหาความปลอดภัยในลักษณะนี้มาได้ และความจำเป็นนี้ทำให้เราไม่อาจปฏิเสธราคาที่ไม่สมเหตุสมผลได้ ก็จะต้องพบปัญหาคือ รัฐมีพันธะในการทำให้ชีวิตของพลเมืองดีขึ้น กล่าวได้ว่ารัฐมีพันธะอย่างยิ่งยวดในการเลือกราคาที่คุ้มค่างกับพลเมืองมากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่าพันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสมาริตันก็ยังไม่เพียงพอต่อการบังคับเกณฑ์ทหาร

สรุป

บทความนี้มีจุดยืนคัดค้านการเกณฑ์ทหารด้วยการแสดงให้เห็นว่าการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองได้ โดยมีนัยก็คือ รัฐไม่มีอำนาจอันชอบธรรมที่จะบังคับเกณฑ์ทหาร การอภิปรายในบทความประกอบด้วยสามส่วนด้วยกัน

ส่วนแรกเป็นการให้ภาพรวมว่าทฤษฎีพันธะทางการเมืองทั้งสามแนวที่พูดถึงกันอยู่ในปัจจุบันนี้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับพันธะทางการเมืองไว้อย่างไรบ้าง ทฤษฎีแรกคือ ทฤษฎีความยินยอม ซึ่งอธิบายว่าพันธะทางการเมืองมาจากความยินยอมของพลเมืองที่ยอมให้รัฐมีอำนาจเหนือพวกเขา โดยการให้ความยินยอมก็ถูกตีความไปได้อีกถึงห้าทัศนะ ได้แก่ ความยินยอมในลักษณะสัญญา ความยินยอมเชิงประวัติ ความยินยอมของเสียงข้างมาก ความยินยอมแบบชัดเจน และความยินยอมโดยนัย ทฤษฎีที่สองคือ ทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ซึ่งมองว่าชุมชนทางการเมืองเป็นโครงการรวมที่จะให้ผลประโยชน์แก่พลเมือง โดยพันธะทางการเมืองเกิดจากที่สมาชิกทุกคนจะต้องทำหน้าที่ในส่วนแบ่งของตน และไม่ทำตัวเป็นกาฝากที่กินแรงคนอื่น ๆ ทฤษฎีที่สามคือ ทฤษฎีความกตัญญู ซึ่งอธิบายว่าเรามีหนี้ความกตัญญูต้องตอบแทนผู้ให้ประโยชน์ของเราด้วยการทำตามกฎหมายของรัฐ โดยในบทความนี้จะยกมาสองทัศนะ ได้แก่ ทัศนะแบบวอร์คเกอร์ ซึ่งมองว่าเราต้องกตัญญูต่อรัฐ และทัศนะแบบพุ่มวิทย์ ซึ่งมองว่าเราต้องกตัญญูต่อเพื่อพลเมืองที่มอบผลประโยชน์คือรัฐ

ส่วนที่สองเป็นการนำแต่ละทฤษฎีมาใช้อธิบายการเกณฑ์ทหาร และแสดงให้เห็นว่าการเกณฑ์ทหารเป็นกรณีที่อยู่ภายนอกขอบเขตอำนาจที่พันธะทางการเมืองมอบให้รัฐ สำหรับทฤษฎีความยินยอม ในบรรดาคำยินยอมทั้งห้าทัศนะ ไม่มีแบบใดเลยที่จะยอมให้เกิดการเกณฑ์ทหารได้ สำหรับทฤษฎีการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ประโยชน์ที่ได้จากการเกณฑ์ทหารเป็นประโยชน์แบบเปิด และหน้าที่ซึ่งปัจเจกได้รับก็เป็นภาระที่หนักเกินไป ปัจเจกบุคคลจึงควรมีสติที่จะปฏิเสธการแบ่งส่วนภาระที่ตนมองว่าไม่คุ้มค่านี้อ สำหรับทฤษฎีความกตัญญู การเกณฑ์ทหารเป็นการเรียกร้องให้ตอบแทนมากเกินกว่าที่หนี้ความกตัญญูจะเรียกร้องได้ กล่าวคือ ไม่มีคำอธิบายจากทฤษฎีใดที่สามารถให้ความชอบธรรมกับการเกณฑ์ทหารได้ ด้วยเหตุนี้จึงสรุปว่าการเกณฑ์ทหารไม่อาจเป็นพันธะทางการเมืองได้

ส่วนที่สามเป็นการชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของการอภิปรายในสองส่วนแรกว่าบรรดาทฤษฎีร่วมสมัยที่หยิบยกมานี้ต่างมีกลไกที่ปกป้องปัจเจกบุคคลจากการสละชีวิตหรือเสี่ยงอันตราย ทำให้การเกณฑ์ทหารไม่เข้า

กรอบทฤษฎีข้างต้น แต่หากยกทฤษฎีที่มีพันธะรุนแรงมากในระดับที่เรียกร้องให้ออกไปเสี่ยงชีวิตได้ ก็อาจจะแย้งได้ว่าการเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมือง โดยทฤษฎีที่บทความนี้ยกมาแย้งก็คือ ทฤษฎีพันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสมาชิกรัฐธรรมนูญของเวลล์แมน ซึ่งเป็นพันธะทางการเมืองที่ผูกไว้กับหน้าที่ทางศีลธรรมตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าพันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสมาชิกรัฐธรรมนูญยังไม่เพียงพอที่จะบังคับเกณฑ์ทหาร เพราะแนวคิดเรื่องหน้าที่แบบสมาชิกรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นฐานของทฤษฎีมีนัยคัดค้านการเกณฑ์ทหารทั้งในแบบกว้างและแบบแคบ รวมถึงเมื่อพิจารณาในกรณีการเกณฑ์ทหารแล้ว ข้ออ้างที่ (3) จากข้ออ้างหลักสามข้อที่เวลล์แมนใช้ในการก่อร่างทฤษฎีก็ถูกโต้แย้งได้ ด้วยเหตุนี้จึงสรุปว่า แม้ทฤษฎีพันธะทางการเมืองจากหน้าที่แบบสมาชิกรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจพอจะเรียกร้องให้ออกไปเสี่ยงชีวิต แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้การเกณฑ์ทหารเป็นพันธะทางการเมืองได้อยู่ดี

บรรณานุกรม

- Delmas, C. (2014). Samaritanism and civil disobedience. *Res Publica*, 20(3), 295–313.
<https://doi.org/10.1007/s11158-014-9249-7>
- Dobos, N. (n.d.). *Internet encyclopedia of philosophy*. Retrieved March 3, 2023, from
<https://iep.utm.edu/poli-obl/>
- Hart, H. L. A. (1955). Are There Any Natural Rights? *The Philosophical Review*, 64(2), 175–191.
<https://doi.org/10.2307/2182586>
- Hume, D. (1953). Of the Original Contract. In C. W. Hendel (Ed.), *David Hume's Political Essays*. Indianapolis: Bobbs-Merrill Co. (Original work published 1752).
- Locke, J. (1689). *Two Treatises of Government*.
- Nozick, R. (1974). *Anarchy, State, and utopia*. Basic Books.
- Rawls, J. (1964, January 1). John Rawls, legal obligation and the duty of fair play. *PhilPapers*. Retrieved March 7, 2023, from <https://philpapers.org/rec/RAWLOA>
- Renzo, M. (2008). DUTIES OF SAMARITANISM AND POLITICAL OBLIGATION. *Legal Theory*, 14(3), 193–217. doi:10.1017/S1352325208080087
- Rothbard, M. N. (1978). SOCIETY WITHOUT A STATE. *Nomos*, 19, 191–207.
<http://www.jstor.org/stable/24219047>
- Simmons, A. J. (1979). *Moral Principles and Political Obligations*. Princeton University Press.
- Stanford University. (n.d.). *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Retrieved February 14, 2023, from
<https://plato.stanford.edu/cgi-bin/encyclopedia/archinfo.cgi?entry=political-obligation>
- Walker, A. D. M. (1988). Political Obligation and the Argument from Gratitude. *Philosophy & Public Affairs*, 17(3), 191–211. <http://www.jstor.org/stable/2265244>
- Wellman, C. H. (2005). *Is There a Duty to Obey the Law?* Cambridge University Press.
- พุดวิทย์ บุญนาค. (2561). ความกตัญญูกับพันธะทางการเมือง (Gratitude and Political Obligation). *Journal of the Philosophy and Religion Society of Thailand*, 13(1), 72–96. Retrieved from
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/parst/article/view/148138>